

1. **Láthatár**
Quo vadis, romániai közoktatás? – Lakatos András írása

10. **Tanárszemmel**
A testnevelő mediátorszerepe – a tartáshibák megelőzése – Bogdán Emese írása

14. **Lélekjelenlét**
Diszlexia középiskolás diákok körében – Dáné Gabriella írása

18. **Portré**
„A gyerek mindig azt adja, amit kap” – Kőrössy Andrea beszélgetése Antal Évával, a csíkbánkfalvi Márton Ferenc Általános Iskola románatanárával

20. **Tanterem**
Az előkészítő osztály nem madárijesztő – részleges összegzés – Szodorai Melinda írása

22. **Tanterem**
Szemléltetés és matematikatanítás – Kocsis Ilona Melinda írása

24. **Hivatal**

Vetélkedő

Az olvasottságtól a kreativitásig – Kiss Judit írása

Fotóriport

Meddig tart a gyerekkor? – színházi hét a kolozsvári „Talentum” Iskolában – Bartalis Kata-Szilvia képriportja

Láthatár

Képpé, szóvá, mozdulattá formálni, ami fontos – Bonczidai Éva írása

Tanterem

Igazi motiváció, ha a gyermek jobban van – Sándor Boglárka írása

Vetélkedő

Nemzetközi szépolvasó verseny Élesden – Ciavoi Andrea írása

Magánterület

A lányok, A fiúk rugdosódnak, Nem tudok írni, Mindig van valami – László Noémi versei

12. Iskola és nagykorúsítás másképp a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégiumban

2013.
4.
SZÁM

MAGYAR KÖZOKTATÁS

ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI FIGYELŐ

2013. ÁPRILIS • 4. SZÁM

Fotó • Tóth Orsolya

ISSN 2065-9725

- **A román nyelvet magyar iskolában is meg lehet tanulni!**

Eddig a magyar iskolákban úgy tanították a román nyelvet, hogy nem fejlesztették a gyerekek hétköznapi román nyelvű kifejezési képességét. Ez végre megváltozott. Az új oktatási törvény előírja, hogy a magyar gyermekeknek külön, szakszerűen átgondolt tantervvel, nem anyanyelvként tanítják a románt.

Tudatosítanunk kell emellett, hogy románul jól érteni és beszélni nem elsősorban az iskolában lehet megtanulni. Azok a magyarok, akik jól tudnak románul, főleg iskolán kívül, játszótársaktól, tévéből és más módon tanulták meg ezt a nyelvet.

- **Az anyanyelven való tanulás előnyös**

A gyerek azon a nyelven tud a legjobban tanulni, amit először tanult meg: anyanyelvén. Sőt, az anyanyelvén tanított fiatal más nyelveket is, így a románt is jobban elsajátítja, magabiztosabban használja.

- **Bennünket, magyarokat számos közös kulturális élmény köt össze, és ezzel az élményvilággal a gyerek a magyar iskolában találkozik**

János Vitézt, Ludas Matyit, Toldi Miklóst, a természeti és történelmi legendákat, kedvenc regényeinket, verseinket, dalainkat a magyar iskolában szerettük meg. A román iskolában a gyerek nem ismeri meg gyerekkori hőseinket, távol marad mese- és mondavilágunktól, számára idegen lesz mindaz a felbecsülhetetlen érték, ami összeköt bennünket, magyarokat.

- **A magyar iskola nem kerül több pénzünkbe!**

Sokan azért választanak a gyerek számára román iskolát, mert a magyar iskola valamilyen többletköltséget jelent, például az utaztatás miatt. Legtöbbször a magyar iskola nem kerül többbe, de ha valamiért mégis igen, tudni kell, hogy a rászorulóknak számos támogatási lehetőség áll rendelkezésükre.

www.rmdsz.ro

Kedves pedagógusok, jövődóbeli szerzők!

A Communitas Alapítvány által kiadott *Magyar Közoktatás* együtt szerkesztjük az olvasókkal, sok figyelemfelkeltő, gondolatébresztő írást kapunk pedagógusoktól, szülőktől egyaránt. Továbbra is helyet szeretnénk adni a lap hasábjain a pedagógusok, oktatási szakemberek, szülők és diákok konstruktív véleményének, az oktatást érintő problémák felvázolásának és természetesen a megoldáskeresésnek.

Kérjük, írjanak véleményanyagot a következő témákban:

- **Tantárgyam és diákjaim – sikerélmények és buktatók az oktatásban**

- **Az információátadástól a kreativitásra nevelésig**

Várjuk írásait az mko@communitas.ro e-mailcímre.

Eredményes munkát és kitartást kívánunk!

A Magyar Közoktatás szerkesztősége

www.communitas.ro

Megrendeléseiket az mko@communitas.ro e-mail címen, a 0264-44-14-01-es telefonszámon vagy postán fogadjuk.

Címünk: Redacția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

A havilapot postai úton vagy a megyei tanfelügyelőségeken keresztül juttatjuk el Önhez. A lap ellenértékét postai utalvánnyal vagy banki átutalással kérjük a fenti bankszámlaszámra utalni. A megrendelés bármelyik formája (szelvény, telefon, e-mail) csak az átutalási bizonylat számával együtt érvényes. (Az átutalási bizonylaton szerepeljen a megrendelő neve és a kifizetés jogcíme.)

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér

Olvasószerkesztés és korrektúra: Demeter Zsuzsa

Felelős kiadó: Lakatos András

Ára 3,50 lei.

Telefon: 0040-264-44-14-01

e-mail: mko@communitas.ro

Redacția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

A kiadvány megjelenését az RMDSZ és a Communitas Alapítvány teszi lehetővé.

Quo vadis, romániai közoktatás?

Első ránézésre igen jogosnak tűnhet a kérdésselvetés, hiszen a kormányváltást követő közel egy esztendő alatt annyi – sokszor a hatályos oktatási törvénynek és egymásnak is ellentmondó – törvénymódosítás, miniszteri rendelet, metodológia jelent meg, hogy ember legyen a talpán, aki el tud igazodni rajtuk, és válaszolni tudna arra a kérdésre: merre is tart a hazai közoktatás? Az események alapos elemzése azonban, a *hogyan és miért, kinek/kiknek érdekében* kérdések esetenkénti megválaszolása eloszlathatja a hatalom és a holdudvarához tartozó média által tudatosan keltett cirkuszi ködöt.

„A helyi közösségeknek, az iskolák adminisztrációs tanácsainak (értsd iskolaszék) gyakorlatilag csak statisztaszerep jut, érdemben nem tudnak beleszólni a dolgok alakulásába. Az már csak hab a tortán, hogy az érdekelt pedagógusoknak vastkos és költséges dossziékat kell összeállítaniuk, hogy Ariadné fonalával is napokig kell bókászniuk a bürokrácia útvesztőiben.”

Diktatórikus oktatási rendszer

Nem vagyok az összeesküvés-elméletek híve, de nem lehet véletlen, hogy a meghozott intézkedések egyértelműen egy irányba konvergálnak: a központilag vezérelt és ellenőrzött, diktatórikus oktatási rendszer újbóli megerősítése, bebetonozása. Sajnos egyre nagyobb veszélyét látom annak, hogy a *Magyar Közoktatás* októberi számában közölt cikkemben (*Rendhagyó nekrológ*) megfogalmazottak gyorsuló tempóban reálizálódnak: „Meggyőződésem, hogy e tendencia további folytatása vagy a felismerhetetlenségig átszabja az oktatási törvényt, vagy sírba viszi azt. Számomra a legnagyobb gondot az jelenti, hogy mindkét esetben visszaren-

deződés következhet be, jelentősen sérülhetnek az anyanyelvű oktatásunk kinkeservesen kiharcolt jogai.”

A helyzetet súlyosbítja, hogy a „választás szabadsága” és hasonló szlogenek meghirdetői által meggyengített és ellenzékbe sodort RMDSZ-es érdekképviselet megfelelő támogatottság híján aligha lesz képes kivédeni az elsöprő kormánytöbbség centralizációs törekvéseit. Miközben a tömegek figyelmét sikeresen elterelik a médián keresztül rendszeresen beadagolt cirkuszokkal, a színpalak mögött a hatalom szürke eminenciásai szorgosan ügyködhetnek. Nem hiszem, hogy nagyot tévedek, ha eddigi tapasztalataim alapján arra a következtetésre jutok, hogy az oktatás területén sikeresen alkalmazott taktikát – vizet prédikálunk, miközben bort iszunk, azaz úgy decentralizálunk, hogy közben minél több gyeplőt a kezünkbe tarthassunk – alkalmazni fogják a közelet más területein is.

Mint gyakorló iskolaigazgatók, kollégáimmal szinte naponta tapasztaljuk, hogyan szűkül az igazgatói jogkör, hogyan válnak ismét az élet és halál uraivá a megyei tanfelügyelőségek, hogyan kapnak egyre több beleszólási jogot az oktatásügybe a decentralizált oktatás legnagyobb ellenzői, a szak-szervezetek. Azoknak, akik túlonúl aggályoskodónak, netán rosszhiszeműnek gondolnak, tisztelettel ajánlom figyelmükbe az oktatási törvényt módosító rendeleteket, az alkalmazásra kidolgozott metodológiákat, vonatkoznak akár a köz-, akár a felsőoktatásra.

Iskolaszékek statisztaszerepben

Szemléltetés végett néhány releváns példa a közoktatás területéről, hogyan lehet az érvényben levő 1-es számú oktatási törvénynek a decentralizációt, a szubszidiaritást érvényre juttató rendelkezéseit kiiktatni, megkerülni, avagy a törvény betűjének és szellemiségének is ellentmondó intézkedéseket foganatosítani.

Kezdjük az egyik legfontosabb területtel, az oktató-nevelői pályára való kerüléssel, a munkahelyválasztás vagy -váltás és munkavállalás lehetőségeinek vizsgálatával. Már azt sem értem,

hogy miért kell ezt a kérdéskört évről évre változtatott metodológiákkal, a legapróbb részletekig központilag le-szabályozni. A legjobb szándékkal sem lehet olyan szabályzatot kidolgozni, amely minden egyedi esetre megfelelő

„Nem hiszem, hogy nagyot tévedek, ha eddigi tapasztalataim alapján arra a következtetésre jutok, hogy az oktatás területén sikeresen alkalmazott taktikát – vizet prédikálunk, miközben bort iszunk, azaz úgy decentralizálunk, hogy közben minél több gyeplőt a kezünkbe tarthassunk – alkalmazni fogják a közelet más területein is.”

megoldást adna. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint az, hogy a 2013/2014-es tanévre vonatkozó 6239/14.11.2012 számú miniszteri rendelettel közölt 84 oldalas metodológiát eddig háromszor módosították, és ha ez így folytatódik, meg fog dőlni még a tavalyi rekord is. Csak emlékeztetni szeretném a kedves olvasót, hogy olyan kérdéskörrel van szó, amely egyrészt döntő hatással van az egyének – mindenekelőtt a fiatal pályakezdők – pedagógusi pályájára, családi egzisztenciájára, másrészt kihat annak a közösségnek az életére is, amelyikbe integrálódniuk kellene. És itt nagyszámú egyénről, és évekig-évtizedekig érvényesülő hatásokról beszélünk. Ismételtelen olyan helyzet állt elő, hogy a helyi közösségeknek, az iskolák adminisztrációs tanácsainak (értsd iskolaszék) gyakorlatilag csak statisztaszerep jut, érdemben nem tudnak beleszólni a dolgok alakulásába. Az már csak hab a tortán, hogy az érdekelt pedagógusoknak vastkos és költséges dossziékat kell összeállítaniuk, hogy Ariadné fonalával is napokig kell bókászniuk a bürokrácia útvesztőiben.

Mindenható tanfelügyelőség

Apropó bürokrácia! Nem tudom, más hogy van vele, de számomra felfoghatatlan, hogy az informatika mai szintjén miért kell ugyanazt a jelentést vagy statisztikai adatcsomagot, igaz, más-más

„Miért kell havonta jeleznem, mikor ülésezik az iskolaszék, mikor tartunk szülői értekezletet, vagy miért kell minden iskolában felsőbb utasításra bizottságokat létrehozni akkor is, ha azt semmi nem indokolja? S ha már létre kell hozni, miért van az, hogy például a 8. osztályosok szimulációs vizsgáit (értsd próbavizsgák) megszervező bizottság összetételére az igazgató csak javaslatot tehet?”

találásban, számtalanszor elküldeni a megyei tanfelügyelőségnek, ráadásul nem elég elektronikus úton, de nyomtatva is kéri, hadd fogyjon a papír, hiszen van még elég erdő, kerül láncfűrész és benzin is. Arra gondolni sem merek, hogy az irodákban, raktárakban porosodó, többnyire senki által el nem olvasott papírkötegek csak arra szolgálnak, hogy bizonyos állások létjogosultságát ne lehessen megkérdőjelezni.

Lehet, szellemi képességeim korlátozott volt az oka, de az sem megy a fejembe, miért kell havonta jeleznem, mikor ülésezik az iskolaszék, mikor tartunk szülői értekezletet, vagy miért kell minden iskolában felsőbb utasításra bizottságokat létrehozni akkor is, ha azt semmi nem indokolja. S ha már létre kell hozni, miért van az, hogy például a 8. osztályosok szimulációs vizsgáit (értsd próbavizsgák) megszervező bizottság összetételére az igazgató csak javaslatot tehet, a kinevezést a megyei tanfelügyelőség adja, annak ellenére, hogy az esetek többségében fogalma sincsen a nevezett személyek státusáról, órarendjéről stb. Igaz, szinte lehetetlen is megtennie, de akkor miért köteleznek erre az eljárásra?

Még hosszan lehetne folytatni, tovább szemléltetve, milyen szinten van

közoktatásunkban az intézményi autonómia, hogyan érti, értelmezi a regnáló hatalom a decentralizációt. És akkor még nem szóltam az igazgatói gyűlések fölösleges, formális és költséges (az adófizető polgárok pénze) voltáról, és arról sem, hogy legutóbb például azt közölték: idén sem szervezik meg az igazgatói állások betöltésére a törvény által előírt versenyvizsgákat, így nem szerezhetnek az igazgatók négy évre szóló mandátumot. Továbbra is a megyei tanfelügyelőségtől kaphatnak megbízatást (már aki kap), legtöbb egy iskolai évre. Nyilván költői a kérdés, ilyen körülmények közepette milyen alapon követelnek közép és hosszú távú menedzseri terveket, fejlesztési projekteket, mekkora legitimitással és milyen tekintéllyel rendelkezhet egy iskolaigazgató? Arról nem is beszélve, hogy a követelmények köszönő viszonyban sincsenek a realitásokkal, az oktatási rendszer alulfinanszírozott voltával!

Diákok és szülők kálváriája

Nem szóltam még a szülők és diákok kálváriájáról sem, az előkészítő osztályba való beiratkozási procedúra keltette anomáliákról, a számtalan nyitott kérdésről, arról, hogy miként alakulnak az oktatási szintek, mi vár a diákokra a záróvizsgákon, hogyan oldják meg a tízosztályos kötelező oktatást, ha a 9. osztály ismét a líceumi oktatás része lesz, mi lesz a szakoktatással stb.?

Mindezen felvetett problémáknak nincsen nemzeti jellegük, érintik köz-

„Nyilván költői a kérdés, ilyen körülmények közepette milyen alapon követelnek közép és hosszú távú menedzseri terveket, fejlesztési projekteket, mekkora legitimitással és milyen tekintéllyel rendelkezhet egy iskolaigazgató?”

oktatásunk egészét, de a kisebbségi lét körülményei közt nekünk fokozottan kellene figyelniük, hiszen a demokrácia sérülése, a decentralizációs folyamatok visszafordítása, az intézményi autonómia megfojtása többszörös veszélyt jelent anyanyelvi oktatásunk – keservesen megszenvedett és politikai értelemben drágán megfizetett – jogállására.

Ha valaki azt hiszi, hogy akár a törvényben rögzített jogaink is csak úgy maguktól érvényesülnek vagy érvényesülni fognak, sajnos nagyot téved. Ahhoz például, hogy gyermekeink a román nyelvet a törvényes előírásoknak megfelelően, sajátos, a magyar nyelv logikájával összhangba hozott tanterv, tankönyv és tanmenet szerint tanulhassák, vagy ahhoz, hogy olyan nem-

„Ahhoz például, hogy gyermekeink a román nyelvet a törvényes előírásoknak megfelelően, sajátos, a magyar nyelv logikájával összhangba hozott tanterv, tankönyv és tanmenet szerint tanulhassák, vagy hogy a zenei és képzőművészeti nevelés is az adott kisebbség nemzeti jellegére és hagyományaira épülhessen, nagyon sokat kell még dolgozni.”

zeti alaptanterv (curriculum) készüljön, amely számunkra is elfogadható, hogy a zenei és képzőművészeti nevelés is az adott kisebbség nemzeti jellegére és hagyományaira épülhessen, nagyon sokat kell még dolgozni, sok-sok harcot kell még megvívni. Sikert azonban a továbbiakban is csak akkor érhetünk el, ha a közélet minden területén – az oktatásban is – a romániai magyarság képes lesz ismét egységesen megjeleníteni akarátát. Azt mondják, okos ember más kárán tanul, a buta a sajátján sem. Remélem, az elmúlt egy év eseményei kellően nyilvánvalóvá tették mindenki számára, hogy mennyivel korlátozottabbak egy meggyengített, ellenzékbe kényszerült érdekképviselő lehetőségei, hogy mire vezet a megosztottság, annál is inkább, mert minden jel arra mutat, további, még fájdalmasabb leckék következnek.

Őszintén bízom abban, hogy a magyar emberek döntő többségében mára már tudatosult: szülőföldünkön való boldogulásunk legfontosabb letéteményesei mi magunk vagyunk, a mi harcunkat nem vívja és nem is vívhatja meg senki más helyettünk.

LAKATOS ANDRÁS

Országos megmérettetés:

Mikes Kelemen Magyar Nyelv és Irodalom Tantárgyverseny Brassóban

Az olvasottságtól a kreativitásig

„A magyar irodalom az Ómagyar Mária-siralomtól kezdődően a huszonegyedik század mesterműveig méltó helyet foglal el a világirodalomban, része az identitásunknak és segít ennek megőrzésében. A magyar irodalom befogadó és elfogadó, segít megismerni a körülöttünk levő világot, segít eligazodni az értékkeresésben, az alkotásban. Bízhatok a saját értékítéletekben, legyetek képesek az önálló érték-választásra, és ne higgyetek azoknak, akik azt mondják, ideológiai szempontból kell irodalmat választani. Csak jó és rossz irodalom van, ennek eldöntése pedig csakis a ti érték-választásotokon múlik” – ezekkel a szavakkal nyitotta meg Kelemen Hunor szövetségi elnök április 3-án Brassóban a Mikes Kelemen Magyar Nyelv és Irodalom Tantárgyverseny országos szakaszát.

„Saját magunkat is beleszórtuk a történetbe”

A tantárgyversenyt 43. alkalommal szervezték meg, a rendezvényre a brassói Spiru Haret Egyetem dísztermébe az ország 17 megyéjéből érkeztek a megyei szakaszok győztesei és az őket kísérő magyartanárok. A rendezvény – mint minden évben – a szervezők szándéka szerint nemcsak a verseny izgalmát, hanem a helyszínnel, ennek kulturális értékeivel való ismerkedést is biztosított a diákok számára. Az RMDSZ elnöke megnyitó beszédében kihangsúlyozta, a tantárgyversenyen részt vevő diákok már bebizonyították a magyar nyelv és irodalom iránti mély érdeklődésüket, és ez a legfontosabb győzelem kultúránk, identitásunk számára. Király András oktatásügyi államtitkár a magyar nyelv óvására, helyes használatára hívta fel a figyelmet, Markó Attila parlamenti képviselő rövid időre maga is visszaváltozott egykori versenyző diákká, és felelevenítette a huszonöt-harmenc évvel ezelőtti versenyek hangulatát. „Nagyon fontos volt akkor számunkra, hogy a dolgozatunkban a tárgyi tudáson túl beleszójuk saját magunkat is a történetbe. Így formálódott egyéniségünk, játszva a szavakkal, játszva a gondolatokkal, beledobva magunkat az anyanyelvünk irodalmi tengerébe” – mondta el Markó Attila. A Cenk alatti városba 17 év után tért vissza a magyar nyelv és irodalmi tantárgyverseny országos döntője, amelynek szervezését a Brassó Megyei Tanfelügyelőség és az Áprily Lajos Főgimnázium vállalta fel.

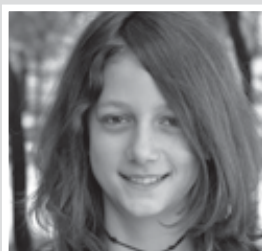
„A verseny ugyanis egyszerre próbálja felmérni a tudást, olvasottságot, szakmai tájékozódást. Ezért mozdult el olyan feladatok irányába, amelyek innovatív megoldást vártak el, ugyanakkor együtt voltak képesek láttatni a tudást és a kreativitást.”

„Az irodalom talán erre is jó: hogy alkalmat adjon a másokkal való közös, érvelő, újszerű tapasztalatokra. Hogy próbára tegyen minket. Hogy olyan szemszögből láttassa a világot és magunkat is, ami meglep, meghökkent és főként arra késztet, hogy ne úgy éljünk a világban és magunkban, hogy nem érdekel minket semmi és hogy gondolkodás nélkül elfogadjuk, amit mások mondanak róla.”

Elmozdulás az innovatív megoldások felé

A tantárgyversenyről évek óta intenzív eszmecsere folyik, többször is megújították már a követelményrendszerét – legutóbb két éve – összegezte a tantárgyverseny zsűrijének elnökeként T. Szabó Levente, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Magyar Irodalomtudományi Intézetének tanára. Mint rámutatott, nyilván a legújabb is további pontosításra szorul épp az idej visszajelzések alapján, de talán ezek apróbb változásoknak tekinthető-

„A verseny önvizsgálattá válik”

„Csodálatos érzés volt részt venni a Mikes Kelemen Magyar Nyelv és Irodalom Tantárgyverseny országos szakaszán, ami véleményem szerint sokkal több mint egy verseny.

Lehetőséget nyújt olyan emberekkel találkozni, akik az irodalom által fejezik ki önmagukat, és akik számára a magyar nyelv ápolása nem pusztán feladat, hanem elkötelezettség. A verseny ugyanakkor önvizsgálattá válik, hiszen önmagunkhoz mérten kell a legjobbnak lennünk; a megpróbáltatás utáni néhány óra pedig az átértékelés fényében telik: másként gondolkodunk, más szemszögből látjuk a papírra vetett szavainkat... Mégis a legjobb ezekben a percekben, hogy kételyeinket megoszthatjuk a velünk levőkkel, és így nyílhatsz meg igazán. Ez a verseny olyan közösség kovácsolója, amelynek bárki része lehet, aki az irodalomért kész áldozni, mert ez a szabadelvűség és nyitottság képviselője.”

Finta Klára Enikő, II. díjas,
a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium
7. osztályos diákja

ek, hiszen a legfontosabb elvi irányokban egyetértés van. A verseny ugyanis egyszerre próbálja felmérni a tudást, az olvasottságot, a szakmai tájékozódást. „Ezért mozdult el a verseny olyan feladatok irányába, amelyek innovatív megoldást vártak el, ugyanakkor együtt voltak képesek láttatni a tudást és a kreativitást. A 11. osztályosok második feladatában például úgy kellett megírni *Az ember tragédiája* folytatását, kortárs környezetbe helyezett „fantomszínét”, hogy szemléletesen kellett illeszkednie az eredeti műhöz. Ha valaki tehát nem ismerte, nem értette, akkor nem tudta megmutatni, hogy átlátja az eredeti szöveg összefüggéseit,

következésképpen nem tudta megírni kötetlen formában az új szín lezárását. Ugyanígy a 12. osztályban a második feladat esetében ha valaki nem értette / ismerte pontosan az abszurd és a groteszk értékminőségét, képtelen volt az eredeti idézet folytatására, hiszen azonnal kiderülhetett, hogy nem érti vagy felületesen érti a jelenséget” – fogalmazott T. Szabó Levente. A tételket továbbra is megynként foglalmazták meg, a tanfelügyelők és szakkörök a lehető legjobb, legnívósabb tételjavaslatokat próbálták beküldeni egy olyan bizottságnak, amely a verseny előtt egy napon át nagyon intenzíven gondolkodott róluk, s nemcsak válasz-

A nyelv- és irodalomörzés legjobb módja: a „párbeszédben” való gondolkodás

„Magam is elolvastam a dolgozatok közel negyedét, a legjobbakat, s így nyilván nektek, a versenyzőknek a legjobb, a legszebb, a legérdekesebb, a leginnovatívabb arcotokat láthattam. Többen látták, hogy mennyire jókedvű és higgadt voltam ez alatt a néhány nap alatt, s ez bizony azért volt így, mivel folyton a tantárgyverseny lehető legjobb arcával szembe-sülhettem: mosolygó, a tantárgyverseny kedvéért sok kilométert utazó, meglepő módon csak az irodalomról beszélő és az irodalomra emlékező politikusokat, segítőkész helyieket, egy sor barátságos és kitűnő kollégát, felkészült, olvasott, ötletes, innovatív diákokat és tanárokat.

Milyen jó volna, ha ez mindig így lenne: a politikusok sokat utaznának az irodalomért és gyakran jutna eszükbe, hogy mennyire szeretik olvasni az irodalmat. Ha mi mindannyian, diákok és tanárok szintén sokat utaznánk az irodalomért és sokat készülnénk, beszélgetnénk, érvelnénk, gondolkodnánk azért, hogy a lehető legjobbat hozzuk ki magunkból szakmailag-emberileg. Képzeltétek el: mennyire jó, izgalmas lenne az irodalmár vagy nyelvész szakma és mennyire jó és izgalmas lenne a világ körülöttünk. De lehet, hogy az is elég, ha azokat a jó szakmai és emberi tapasztalatokat magunkkal visszük, amelyeket láttunk, hallottunk, megtapasztaltunk. Hogy csak néhányat emeljek ki ezek közül. Például azt, hogy az irodalomról lehet és érdemes felkészülten, érvelően beszélni. Hogy ez nem csak magányos foglalatosság: minél többen együtt vagyunk, annál több jó, érdekes megoldást, érvet, tapasztalatot tehetünk egymás mellé. Hogy minderről lehet korrekt, a látókörünket gazdagító

eszmecserét folytatni: nem kell konfliktusként vagy személyünket érintő támadásként érekeznünk, ha nem minden megállapításunk áll vagy érvényes. Hogy tudunk az irodalomról olyan módon gondolkodni és beszélni, amelyen keresztül a többi szakmával is szót értünk: nem csak mi értjük magunkat, mások is értenek minket. S nem utolsósorban, hogy az irodalomról való gondolkodás és beszéd bizony igenis együtt jár a kreatív-innovatív megoldásokkal.

Van egy metafora, amely végig szokta kísérni a tantárgyversenyt és más hasonló versenyeket. Gyakran hallom és ugyanilyen gyakran nem tudom, hogy épp pontosan mit értenek rajta azok, akik mondják. Nem más ez, mint az őrzés: az a klisé, hogy a nyelvet és az irodalmat őrizni kell. Mennyi mindent jelenthet ez a dolog: lehet egy kicsit olyan katonás, elzárkózó, félős (azért kell őrizni, mert valaki vagy valami elveheti). Elájulunk attól, hogy milyen szép és érdekes az irodalom, de közben ezt nem osztjuk meg másokkal, nem próbálunk meg érvelően, innovatívan beszélni róla és emiatt nem értjük, hogy mindenki miért nem tartja hozzánk hasonlóan fontosnak és érdekesnek, olyannak, amire nem lehet nem oda figyelni.

Bizonyára megbocsátjátok nekem, hogy ezt nem tudom így érteni: első sorban azért, mert nem ez a habitusom. Bizonyára azért, mert nem voltam soha sorkatona, nem szeretem a börtönöket, sok-sok más szakmabeli barátom, kollégám van, akivel szót értek és így tovább. Úgy látom, nem ilyen értelemben kell őrizni a nyelvet és az irodalmat, mert akkor valami poros, polcokra rejtett, unal-

mas dolog lesz belőle, amiről csak tudjuk, hogy fontos, de egy idő után mi sem tudjuk, hogy miért, hiszen nem tapasztaltuk meg, nem értettük meg. Művelni kell. A legjobb őrzés az értő, párbeszédbe elegyedő olvasás, gondolkodás. Ehhez meg keresni kell az ilyen helyzeteket, mint amilyen az utóbbi heti is volt: ahol sok jó ember tud és akar gondolkodni, érvelni, érteni, alkotni, szót érteni.

Az irodalom talán erre is jó: hogy alkalmat adjon a másokkal való közös, érvelő, újszerű tapasztalatokra. Hogy próbára tegyen minket. Hogy olyan szemzőgből láttassa a világot és magunkat is, ami meglep, meglepet és főként arra készítet, hogy ne úgy éljünk a világban és magunkban, hogy nem érdekel minket semmi és hogy gondolkodás nélkül elfogadjuk, amit mások mondanak róla. Ha így kellene / lehetne őrizni az irodalmat, akkor én ebben mindig partner volnék, hiszen értem, látom az értelmét, jelentőségét. Örülök, hogy itt lehettem, nagyon köszönöm, hogy itt voltatok. Bizonyára már sokan várjátok, hogy egy év múlva Temesváron újrakezdődjék egy bizonyára még jobb, még érdekesebb, még tartalmasabb kiadása ennek a versenynek.”

Részlet T. Szabó Leventének, a zsűri elnökének záróbeszédéből

tott belőlük, hanem újragondolta, egymáshoz igazította, átírta, s néha jobbította őket. „Ha a minisztérium valamilyen módon honorálni tudná az igazán színvonalas tételírást, az újabb lendületet adhatna a versenynek is. Mivel még mindig előfordul, hogy elszármag, gyenge vagy korábbi évekről ismétlődő tételt küldenek be, nagyon nehéz automatikusan jutalmazni a tételírást. A javaslatom az volt, hogy a szaktanfelügyelők és a szakkörök vállaljanak felelősséget a tételek minőségéért, eredetiségéért, így pedig leegyszerűsödik a tételírók ösztönzésének a kérdése” – részletezte a zsűri elnöke.

vább dolgozni azon, hogy a versenyből lecsípett egy-két nap visszakerüljön és a résztvevők számát se kelljen folyamatosan csökkenteni, hiszen néhány megyében igazi mozgalom – például tudomásom szerint Hargita megyében csaknem ezren vettek részt a korábbi szakaszokon) – nyilatkozta lapunk megkeresésére T. Szabó Levente. Mint részletezte, döbbenet szembesült azzal, hogy adminisztratív és anyagi okok miatt veszélybe került a nemzetközi szakasz megrendezése, amelyen a legjobbak az anyaországiakkal és a többi határon túli rátermett versenyzővel találkoznak. Ennek szimbolikus tétje is volt, hiszen egy verseny nemzet-

Fotó: LEMHÉNYI ELEMÉR

- A szervezők szándéka szerint a verseny nemcsak izgalmat és együttgondolkodást, hanem a helyszínnel, ennek kulturális értékeivel való ismerkedést is biztosított a diákok számára

Tartalmas eszmecserék, korrekt szakmai verseny

„Sajnos az idén anyagi okok folytán lecsökkent a tantárgyverseny időtartama és az állami támogatás mértéke is, emiatt komoly erőfeszítést jelentett a szervezés a helyiek és hajszásabb munkát a javítók, előkészítők számára. Noha a támogatók nagyvonalúsága folytán a jutalmak mértékén nem látszott a támogatás csökkenése, érdemes volna to-

közi fordulójá végre nem feltétlenül az anyaországhoz kötődött, hanem a romániai magyar tanártársadalom és diákok munkája kerülhetett a középpontba. „Nagyon örülnék, ha az államtitkár úr és a minisztériumiak mindent megtennének, hogy ez a sok romániai magyartanár munkáját dicsérrő nemzetközi szakasz tovább folytatódna” – fogalmazott. T. Szabó Levente, aki arra is kitért, hogy a verseny rendkívül jó hangulatban zajlott, s példája lehetne annak, hogy az egykori, néha rossz hírű, a vádaskodásoktól, értelmetlen vitáktól hangos kiadásokat már régen maga mögött hagyta, s hogy jó előkészítéssel, szakmai hozzáállással, tartalmas eszmecserékkel meg lehet teremteni a korrekt szakmai verseny és párbeszéd alapjait. Példaképpen megemlítette, hogy ha a javítás úgy zajlik, hogy minden diák személyes visszajelzést kap, és a javítók mindenkivel egyenként megbeszélnek a dolgozatát, mindenkinek egyenként mondják el az érveiket, meglátásaikat, nem fordulhat elő, hogy bárki komolytalannak vagy igazságtalannak, megalapozatlannak érzi majd a javítói döntéseket.

A Mikes Kelemen Magyar Nyelv és Irodalom Tantárgyverseny Brassóban szervezett országos szakaszán 17 megyéből összesen 153 diák vett részt. A legtöbb elismerést a Kovászna megyeiek kapták – a részt vevő 17 diák közül nyolcat jutalmaztak. Második helyen Hargita megye áll, a 22 versenyző közül heten részesültek elismerésben. A 10 részt vevő Kolozs megyei diák közül ötöt jutalmazott díjjal vagy dicsérettel a zsűri. Az RMDSZ értékes jutalomkönyvekkel és a szervezési költségekhez való hozzájárulással, a Communitas Alapítvány értékes különdíjjal támogatta a versenyt.

KISS JUDIT

Zenetanárok a speciális iskolában

Igazi motiváció, ha a gyermek jobban van

Mit jelenthet a speciális nevelési igényű (látás-, hallássérült, autista vagy értelmi fogyatékos) gyermek számára, ha a tanár gitárral, furulyával, dobokkal, szintetizátorral érkezik órára, és közös éneklésbe, muzsikálásba fognak? Milyen világ nyílik meg előtte, és milyen mértékben segít ez a gyerek fejlesztésében? Erről beszélgettem két nem mindennapi tanárral, mindketten a Kozmutza Flóra Hallássérültek Intézetének pedagógusai, és bár egyikük se zenetanár, mindketten magas szinten muzsikálnak. Filip Dan Róbert Tusnádfürdőn született, bihari román apa és szárhegyi magyar, látássérült anyja gyermeke, maga is gyengén látó. Miklós István György tősgyökeres kolozsvári, vallásanár és rockzenész. Ha ők megjelennek az iskolában, szinte biztos, hogy annak zenélés lesz a vége, bármilyen órát tartsanak is éppen.

– Filip Dan Róbert: A BBTE földrajz szakán végeztem a tanulmányaimat, ha jól tudom, országos szinten én vagyok az első látássérült ezen a szakterületen. Segítettem magamon nagyítókkal, számítógéppel. Valamennyire látok ugyan, de például a telefonomon az sms-eket az

dolgozni, már tudtam venni magamnak hangszereket, és komolyabban foglalkoztam zenéléssel. Aztán a Kozmutza Flóra Hallássérültek Intézetébe kerültem tanítani, a harmadik osztály nevelőtanára lettem. A kollégáim mondták: nagyon jó lesz, ha hozok majd gitárt magammal,

hogy most nem hoztam. Nekiláttunk az aznapi leckének, éppen matematikát kellett ismételnem velük, de az egyik fiúcska egyre a gitárt kereste és hiányolta, annyira, hogy a végén már sírva fakadt. Akkor azt mondtam neki: ha nem sírsz, hozom a gitárt, de előbb fejezd be szépen a feladatod. Erre megkérdezte: és akkor óra végén énekelünk?

– Gyuri, te is úgy gondolsz, hogy jobban motiválja a gyerekeket, ha tudják, hogy óra végén lesz zenélés-éneklés?

M. I. Gy.: – Határozottan úgy gondolom és tapasztalom, hogy ez ösztönzi a gyerekeket. Tizedik éve tanítok ebben az iskolában, azelőtt dolgoztam az Apáczaiiban, a Báthoryban és a Horea úti iskolában. Már akkor is gitározgattam, és láttam, hogy a kisebb és nagyobb diákokat jobban motiválja a valóság, ha tudják, hogy közben zenélünk is. 2003-ban kerültem ebbe az iskolába az akkori igazgató, Wolf Erzsébet hívására. Eleinte kicsit tartottam ettől a kihívástól, mivel azelőtt nem foglalkoztam sérült gyermekekkel, bár a Báthory speciális osztályaiba néha behívtak muzsikálni. De úgy döntöttem, annak ellenére, hogy zenész vagyok, belevágok abba, hogy vallást oktassak a hallássérültek iskolájában. Azóta se bántam meg ezt a döntést, hiszen ez egy fantasztikus hely, nagyon jó kollégákkal és csodás gyermekekkel. Vannak hallássérült osztályok és halmozottan sérült osztályok: ez utóbbiban többnyire halló gyermekek tanulnak, akik egyéb sérülésekkel élnek. Rájuk fokozottan érvényes a motiváció. Bár én inkább úgy fogalmaznék: a zene nem kizárólag intellektuális tevékenység, hanem az ember lelkét ragadja meg, és ezáltal azokat a gyerekeket, akik más téren minimális vagy csak nagyon csekély teljesítményre képesek,

Fotó: ROHONYI D. IVÁN

- **Tanárok gitárral és speciális nevelési igényű gyerekekkel.** Miklós István György és Filip Dan Róbert

erős szemüvegem mellett is csak nagyítóval tudom olvasni. De ettől még tudok haladni, hiszen számítógépen rengeteget lehet tanulni, olvasni, és ilyenkor egyáltalán nem érzem hátrányban magam. Szerencsére rengeteg nagyítóprogram létezik, még a térképeket is tudom nézni ilyenformán. Miután elvégeztem az egyetemem, három évig a látássérültek iskolájában dolgoztam, ahol elkezdtem folkzenével foglalkozni, gitáresteket és versenyeket szerveztünk a gyermekeknek. Még egyetemista koromban kaptam az egyik barátomtól egy gitárt, és tanulgattam rajta. Amikor elkezdtem

mert Gyuri most épp nincs itt, márpedig ő sokat gitározott a gyermekeknek, és nagyon jó hatással bírt rájuk, szerencsés lenne ezt folytatni. Úgyhogy én minden nap gitárral megyek tanítani.

– Teljesen egyedül tanultál meg gitározni?

F. D. R.: – Gyakorlatilag igen. Figyelgettem, néztem felvételeket az interneten, és az egyik barátom is mutatott néhány fogást és akkordot, de a legtöbbet egyedül tanultam. Egyik nap megvicceltem az osztályomban a gyerekeket: a tanáriban hagytam a gitárt, és azt mondtam nekik,

be lehet vonni a közös tevékenységbe, éneklésbe. Ez megragadja őket, és közösségi élményt kínál számukra.

– *Mindketten pedagógusok vagytok, ki képeztek titeket arra, hogy gyerekeket tanítsatok, de nem volt külön képesítésetek a speciális nevelési igényű gyermekekkel való foglalkozásra. Ezt később a gyakorlat hozta meg?*

F.D.R.: Tudtam, hogy ha a látássérülteknél akarok dolgozni, akkor kell valamilyen pszichopedagógiai végzettségem legyen. El is végeztem a képzést, de szerintem nem ez a legfontosabb, hanem az, amit az ember ki tud fejleszteni magában és a gyermekekben. Ezt pedig nem a diploma adja. Ha valaki arra született, hogy tanár legyen, hogy a gyermekeket szeresse és foglalkozzon velük, akkor ezt szívből teszi, és a gyermekek is érzik. Ha pedig nem, akkor hiába is mindenféle képesítés...

M. I. Gy.: – Én is elvégeztem azt a bizonyos gyógypedagógia gyorsalpaló kurzust, de igazából nem abból tanultam a legtöbbet, hanem a gyakorlatban, a gyermekek viszonyulásából, és a kollégák is nagyon sokat segítettek.

– *Róbert, gondolom, amikor a látássérültek iskolájában tanítottál, sokat jelentett, hogy te is gyengén látsz, így nem csak éreztetted, éreztetted is a problémáikat.*

F.D.R.: – Abban az iskolában én úgy éltem, mint hal a vízben, hiszen én is ott végeztem, szinte otthon voltam. Épp ezért tudtam, mit éreznek ezek a gyermekek, hogyan gondolkodnak, milyen képességeik vannak, mit érdemes és lehet náluk fejleszteni. A hallássérültek iskolájában eleinte sehogy sem találtam a helyemet, de a zene segített abban, hogy tanárként is, kollégaként is beilleszkedjek. A gyerekek, amint látták, hogy gitárral jövök be, kedvesen fogadtak, hiszen Gyuri által már hozzászórtak a zenéhez, és kérdezték is, hogy ismerem-e ezt vagy azt a dalt. Jó részét nem ismertem, hiszen én a látássérülteknél is románul énekeltem, a tanulmányaimat is románul folytattam, de megtanultam magyarul énekelni a gyerekek kedvéért.

– *Tehát te akkor kerültél az iskolába, amikor Gyuri épp nem volt ott, és azt az irányvonalat vitted tovább. Gyuri, milyen volt ez az irány? Gondolom, nem merült ki a valóságos éneklésekben.*

M. I. Gy.: – Műsorokat is szerveztünk, és egyáltalán a zenét mint relaxációs

eszközt bármikor be tudtam vetni, amikor úgy éreztem, hogy adott órán nem tudunk a leckével foglalkozni, mert a gyerekek fáradtak, ingerültek vagy épp csak szükségük van egy kis plusz energiára. Mindenképpen olyan pozitív lelki töltetet adott nekik, amely által a munkájukat is jobban végezték. Ezt vitte és viszi tovább Róbert is a mai napig.

– *Hogyan oszlik meg köztetek a munka?*

M. I. Gy.: – Róbert osztálya jár a legjobban, mert ők mindkettőnkkel tanulnak. Ezen kívül különféle iskolai ünnepélyeken már szinte szokássá vált, hogy Róberttel megtanulunk néhány dalt, és együtt adjuk elő a kollégáknak. A gyerekekkel is zenéltünk már közösen, a karácsonyi műsorunkban.

F.D.R.: – Abban az évben, amikor Gyuri nem volt ott, éreztem a hatását a gyermekeken. Engem is sokszor összehasonlítottak vele.

– *Milyen mértékben lehet zenével fejleszteni a különféle sérüléssel élő gyermekeket?*

M. I. Gy.: – A halmozottan sérült osztályokban, ahol a gyermekek hallanak, és esetleg énekelni is tudnak, talán a legegyszerűbb a dolog, hiszen ők az egyszerűbb gyerekdalokat elég hamar meg tudják tanulni, együtt énekeljük, és ez némi vidámságot tud csempészni az életükbe. A hallássérülteknél, attól függően, hogy milyen szintű a károsodás, más a helyzet. Ők is szeretik a zenét, hiszen valamennyit hallanak belőle, vagy ráteszik a kezüket a gitárra és érzik a rezgéseket. Volt egy autista tanítványom, akivel nagyon jól tudtunk együtt muzsikálni, minden óránk úgy telt, hogy én gitároztam, ő pedig valamilyen ütőhangszeren vagy xilofonon kísért nagyon ügyesen, akár dallamokat is meg tudott tanulni.

F.D.R.: – A látássérültek gyakran sokkal jobban odafigyelnek a hangokra, kifinomultabb a hallásuk és a többi érzékelésük.

– *Mennyire lehet őket tanítani hangszereken játszani?*

F.D.R.: – Az én harmadikosaimat egyszerű, kisebb dobon tudnám tanítani, de ehhez is egyéni foglalkozás kéne, hiszen azt nem lehet, hogy egy hét tanulóból álló osztályban csak az egyikkel zenéljek. Ha lenne erre szánt idő, akkor akár furulya, szájharmonika is szóba jöhetne.

M. I. Gy.: – Én is inkább csak ütőhangszerek felé terelgettem őket. Semmiképp

nem szabad olyan hangszert választani számukra, amely nehéz, és így fizikai megterhelést okoz.

– *Foglalkoztok a zeneterápia elméletével, módszertanával is?*

F.D.R.: – Pszichológus ismerőseim tanácsolták, hogy jegyezzem le az észrevételeimet, tapasztalataimat, következtéseimet ebben a témában. Mert persze nem mindegy, milyen zenével dolgozunk. Fontos, hogy ne legyen agresszív, hanem kellemes, lágy hangzású. A hard rockot semmiképp sem ajánlják. Tavaly március 8-án megleptem a kollégáimat és a gyerekeket: felvittem az iskolába a szintetizátoromat. A gyerekek nagyon kíváncsiak lettek rá, ezért elkezdtem játszani rajta, és az a hang és dallam annyira elbűvölte őket, hogy még most is kérdeztetik, mikor viszem fel ismét a hangszert.

– *Zongorázni mikor tanultál meg?*

F.D.R.: – Gyerekkorom óta nagyon szerettem a gitárt és a zongorát. A szintetizátort is akkor vettem, amikor már elkezdtem dolgozni. Azelőtt édesanyám otthon tanított kicsit zongorázni, meg a Látássérült Iskolában is foglalkozott velem egy tanár, és volt egy zongorista barátnőm, akitől sokat tanultam.

– *Gyuri, te hány hangszereken játszol?*

M. I. Gy.: – Alapvetően gitározni tudok, szinte bármilyen gitáron, és valamilyen szinten dobolok is. Régóta tervezem, hogy elvégzek egy komoly zeneterápiás kurzust, hogy tudatos és világos legyen, hogyan és mit teszek a gyerekekkel, illetve mit akarok ezzel elérni. Persze, ez már egyéni foglalkozásokat és kutatásokat feltételezne.

– *Milyen visszajelzéseket kaptok gyerekek, szülők, kollégák részéről? Mi az, ami titeket motivál?*

F.D.R.: – Nekem már több szülő jelezte, hogy a gyerekek otthon is egész nap énekelik, dudorásszák az itt megtanult dalokat. A kollégák hozzáállása is mindig pozitív.

M. I. Gy.: – Nekem bőven elég motiváció az, ha látom, hogy a gyermek jobban érzi magát. Többet mosolyog, énekel, vagy csak hallgatja, és velem együtt benne van a zenében.

SÁNDOR BOGLÁRKA

Meddig tart a gyerekkor? – színházi hét a kolozsvári „Talentum” Iskolában

Angol és német nyelvű színházműhely, színészekkel való találkozás, előadásokról szóló beszélgetések, és maguk a világot jelentő deszkák várták a kolozsvári „Talentum” Református Iskola diákjait az április 2–5. között szervezett színházi héten. A színjátszás varázsát is megtapasztalhatták a gyerekek a Lena Leuenberger svájci drámapedagógus és a Bartalis Kata-Szilvia idegennyelv-szakos tanár és drámapedagógus vezette színházműhelyek keretében. A workshop elsősorban nem a pénteki előadásra való felkészülést jelentette, hanem lehetőséget teremtett a kibontakozásra, az önkifejezésre, a rögtönzés és a változás nyújtotta élmények megtapasztalására. Így ismerkedtek meg a gyerekek a különféle csapatépítő, önismereti, kreativitásfejlesztő, koncentrációs, beszédtechnikai, problémamegoldó és mozgásos játékokkal. Do van Rast: *Rabenhaar* című ifjúsági regényének témájára alapozva főként improvizációkból született a *Das Ende der Kindheit* című német nyelvű bemutató, amelyet húsz gyerek adott elő. A történet a gyerekkor végéről szól, amikor az embernek még lehetősége nyílik egy utolsó játékra. Mi legyen ez az utolsó játék? Mi történik, mikor felnő az ember? Mit tarthatunk meg gyerekkorunkból? – ezekre a kérdésekre adtak választ a gyerekek és foglalták össze ötleteiket az előadásban. A rendhagyó héten színészek is ellátogattak az iskolába: Albert Csilla, a Kolozsvári Állami Magyar Színház művésze személyes hangvételi előadást tartott a színházban létező valamennyi mesterségről, a színészi pályáról. A diákokat a sétatéri színházban Pethő Anikó és Bodolai Balázs színművész invitálta színpadok mögötti izgalmas túrára.

B. K. SZ.

• Fotók: TÓTH ORSOLYA

Nemzetközi széppolvasó verseny Élesden

A „Tudj többet! Légy jobb!” iskolahét keretében tartották a Lugosi Mihály Nemzetközi Széppolvasó Versenyt Élesden. A Bihar megyei településen ötödik alkalommal szervezett döntőn hatvan harmadikos és negyedikes kisdíák versenyzett április 4-én, akiket 37 pedagógus készített fel. A rendezvény a néhai nt. Lugosi Mihály élesdi lelkipásztor emléke előtt kívánt tisztelegni, aki oly sokat áldozott az élesdi magyar diákok anyanyelvi tudásának továbbfejlesztéséért, fővédnöke pedig Pető Csilla egyetemi tanár volt, elhivatott pedagógus, az alternatív oktatásban jártas szakember, s ami a legfontosabb: a jó kezdeményezések lelkes támogatója. A versenyzők a Sebes-Körös

Wesselényi Kollégiumból, az Avram Iancu Sportlíceumból, a sarmasági 1-es számú Technológiai Líceumból, a szilágynagyfalusi Petri Mór Általános Iskolából, a szilágyperecsenyi 1-es számú Általános Iskolából, a zsisbói Octavian Goga Technológiai Líceumból, a szilágyosmlyói Báthory István Általános Iskolából. Magyarországi gyerekek is érkeztek a versenyre – a nyíradonyi Szent Mihály Görögkatolikus Általános Iskolából, a kabai Általános Művelődési Központ Sári Gusztáv Tagiskolájából, valamint a dévaványai Ványai Ambrus Általános Iskolából.

A résztvevők két fordulóban mérték össze tudásukat: első körben egy szabadon választott művet, másodjára

• A SZERZŐ FELVÉTELEI

• Versenyző harmadikos diák

menti, Bihar és Szilágy megyei iskolák magyar tannyelvű osztályainak diákjai voltak a révi és mezőtelegydi 1-es számú Általános Iskolából, a székelyhídi Petőfi Sándor Elméleti Líceumból, a nagyváradi 16-os számú iskolából, a Juhász Gyula és Szacsavay Imre Általános Iskolából, a Szent László Római Katolikus Teológiai Líceumból, a zilahai Simion Bărnuțiu Általános Iskolából, a Református

• Együtt a negyedikesek, szülők, felkészítők, kísérők

pedig egy kötelező szöveget kellett felolvasniuk első látásra. A zsűri főbb értékelési szempontjai közé tartozott, hogy egy tartalmilag összefüggő szövegrészt (gondolati egységet) egy levegővétellel mondott-e el a gyerek, hogy a szó szerkezetek összetartoztak-e, érzékelte-e, érzékeltette-e a hangok időtartamát. Ugyanakkor fontos volt a tiszta, szép kiejtés, a hangtani jelenségek (pl. hasonlítás) kiejtésben való tudatos alkalmazása, a megfelelő hangmagasság, a hang árnyalása, a mondat dallamának és hangleadásának tiszteletben tartása. A vetélkedőn az első három díjon kívül több különdíjat is kiosztottak, és senki sem távozott üres kézzel, mindenkinek jutott plüssjáték, oklevél is.

CIAVOI ANDREA

A testnevelő mediátorszerepe – a tartáshibák megelőzése és javítása

Az állandó változás éveit éljük a tanügyi rendszerben is, manapság szinte kétevenként beindítanak valamilyen reformot, bevezetnek valami nagyon fontosnak mondott változtatást, amelynek általában az a lényege, hogy át kell állni tanárnak, diáknak valami homlokegyenest másra, mint amit addig csináltak, de a változtatás a valós problémákat korántsem oldja

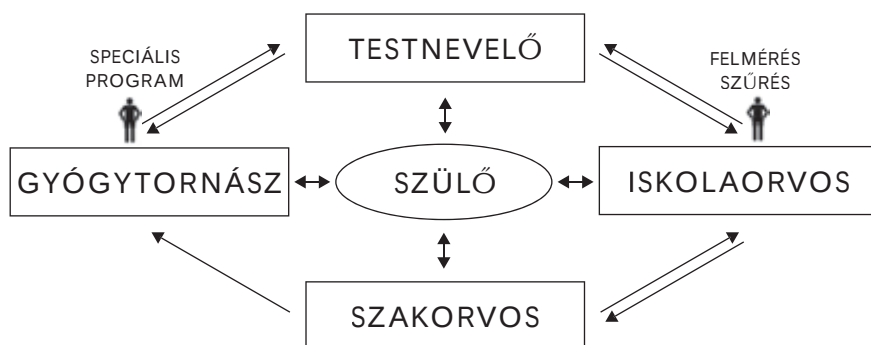
idejük a természetes mozgásra, sportolásra, és ez negatívan befolyásolja további fejlődésüket, egészségüket.

A tornatanár látja „mozgásban” a gyereket

Míg az európai országok iskoláiban átlagban heti háromórás, Magyarországon pedig immár mindennapos a testnevelés, addig nálunk heti kettő az

szülők (ugyanakkor az év eleji tesztek, felmérések is a rendelkezésére állnak). A nyilvántartásfüzetében a gyermekkel kapcsolatos bármilyen probléma megjelenik, ez pedig évről évre követhető. Előnyös helyzetben van, hiszen mozgásban is látja a gyereket, a mozgásformák végrehajtásakor hamarabb szemébe ötlük az esetleges rossz tartás vagy elváltozás. Az év eleji orvosi felmérés után, ha valamilyen hiányosság mutatkozik, a szülőt értesíteni kell, szakorvosi vizsgálatot kell kérni, s ha szükséges, gyógytornász segítségét kell igényelni. Ez nem könnyű vállalkozás, mert a kapcsolat legtöbbször egyoldalú. Az üzenet, a figyelmeztetés eljut ugyan a szülőhöz, az viszont hosszú időn keresztül nem jelez vissza – vagy mert nem volt lehetősége szakorvoshoz vinni a gyereket, vagy nem vette komolyan a figyelmeztetést, mondván, hogy csak egy kis szépség-hiba az egész. Az is megtörténik, hogy sokszor heteket, hónapokat kell várni a szakorvosi vizsgálatra. Hónapok is eltelnek, ameddig az iskolaorvos és a tanár szembesül a szakorvos diagnózisával – legtöbbször az első félév rámeleg erre. A testnevelőnek óriási a szerepe a kapcsolatteremtésben, és a kapcsolatot folyamatosan fenn kell tartania mindazokkal – szülő, iskolaorvos, szakorvos, gyógytornász –, akik segíthetnek a probléma megoldásában. Ha szükséges, többször is üzen, figyelmezteti a szülőt a gyermek érdekében. Ő itt egy mediátor, aki a különböző életkörülmények között a kapcsolatfenntartással, a többiek segítségével mintegy körülbástyázza, megvédi a gyereket a rossz hatásoktól.

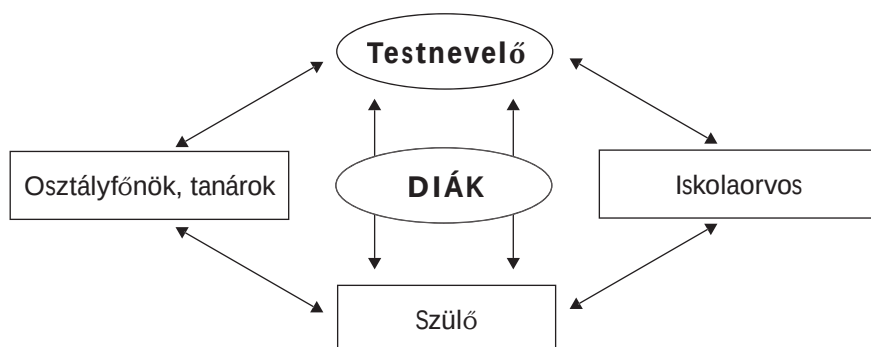
A TESTNEVELŐ MEDIÁTOR SZEREPE

meg. Évente változnak a törvények, átszervezések mennek végbe, melyek a különböző tantárgyakat átcsoportosítják, hogy megfelelőbb legyen az oktatás. Minden reform, átcsoportosítás ellenére azonban hatalmas az elsajátítandó tananyag. A diákokat szellemileg túlterhelik, fizikai képességeik fejlesztése pedig a normális értékeken alul marad. A nagy hajtásban (napi 6-8 óra) egyszerűen nem marad

általános iskolában, és heti egy óra a líceumban. Nagy reform volt már az is (8 éve), hogy az 1-4. osztályosok testnevelés-oktatását a szakemberekre bízták. A diákok azonban minden reform ellenére a mozgásszegény életmód következményeivel küzdenek, és a testnevelő feladata felhívni a figyelmet erre. A testnevelő ugyanis a megfigyelés és beszélgetés során hamarabb értesül a problémákról, mint a

A DIÁK VÉDELME

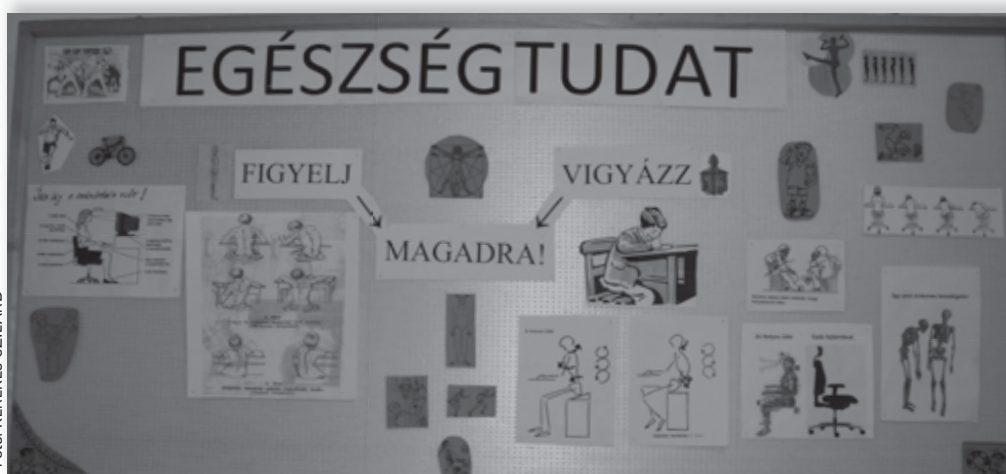
Figyelembe kell venni a teljesítménynél a diákok problémáit

Ha a rossz tartást vagy rendellenességet nem tudtuk megelőzni, akkor ezen segíteni kell. A gerincproblémák rekuperációja hosszan tartó, unalmas, nehéz feladat, amely egyrészt szakember hatáskörébe tartozik, ugyanakkor csapatmunka. Nagy kitartásra van szükség hosszú hónapokon, éveken

keresztül. Sikere az összetartáson, az állandó kapcsolattartáson, követésen, a gyerek biztatásán múlik. Hangsúlyt kell fektetni ugyanakkor a különböző mozgásfeladatok átállítására, tanórán is, és a megfelelő mozgáslehetőség biztosítására – a felmentés helyett. Az év eleji kötelező felmérések, melyeket a testnevelő közösen végez az iskolaorvossal, mindig jelzik a rendellenességeket. Egészségügyi rendszerünk egyik hiányossága, hogy a vidéki iskolákban nincs iskolaorvos. Teendőit a háziorvos látja el, ez pedig nehézséget okoz az orvosi igazolások kibocsátása terén is. A tapasztalat azt mutatja, hogy itt általában nem végzik el a kötelező év eleji felméréseket, vagy ha igen, ezek elvégzése és statisztikai értékelése csak a tanárra marad. A mutatók függvényében a testnevelő képet alkot a gyerekek fizikai jellemzőiről, és azt figyelembe is veszi az évi mozgásanyag elosztásában, a programozásban. Olyan osztályban például, ahol a gyerekek 30 százaléka lúdtalpas, az óra bevezető részében több korrekatív gyakorlatot kell végeztetni, ez hatékony az érintettek esetében és megelőző szerepe van a többi gyereknek. Azok, akiknél valamilyen rendellenességet fedeztek fel, könnyített mozgásanyagot kapnak, saját gyógyprogramjukat végzik az órán – ebből is felméri őket. Etikátlan lúdtalpas gyereket 50 méteres vágtafutásból felmérni, és teljesítményére gyenge jegyet adni. Ugyanakkor ez azt is jelenti, hogy mintegy belesodorjuk őt egy olyan önértékelésbe, miszerint ő nem képes többre, ügyetlen, és ezt kell elfogadnia. Egész életére elidegenítheti a gyereket a tornától, aki ezután visz-

Foto: KERÉKES SZILÁRD

• Figyelemfelkeltő tábla az iskolában

szavonul bármilyen mozgásos foglalkozástól.

Sajátos mozgásprogram

Pozitív példaként tekintünk be a testnevelés-oktatás magyarországi tantervébe. Dr. Hamar Pál (a budapesti testnevelő főiskola tanára, dékánhelyettese) így osztályozza a gyerekekkel való foglalkozást: „Sajnálatos módon Magyarországon növekszik azoknak a gyerekeknek a száma, akiknek a normál testnevelés ellenjavallt. Az ő tevékenységüket szolgálja a gyógytestnevelés, ahol az órák csoportosan, de a többi diáktól külön zajlanak. A testnevelés-tantervben külön pont foglalkozik a könnyített és gyógytestnevelés kérdéskörével. A magyarországi iskolarendszerünk sajátossága, hogy a testnevelésben részt vevő diákokat külön csoportokra osztják:

1. A normál testnevelésben résztvevők;
2. Könnyített testnevelést végzők (akik átmeneti egészségromlással küzdenek);
3. Sajátos, a tanuló fizikai állapotát figyelembe vevő foglalkozás, ahol a gyerekek egyik része a testnevelés- és a gyógyórákon egyaránt részt vesz, másik részük kizárólag gyógytestnevelést és gyógyúszást végez;
4. Felmentettek, súlyos állapotú gyerekek – ők egészségügyi intézmények gyógytorna foglalkozásain mozoghatnak.”

Visszatérve a mi lehetőségeinkre, a problémás esetekben az iskolaorvos üzen a szülőnek, és szakorvoshoz irányítja a gyereket, majd innen gyógytornászhoz küldik, ha szükséges. A gyógytornász által javasolt mozgásprogramot a gyerek az órán is végzi (ahelyett, hogy ülne a padon), emellett mentesül azoktól a mozgásformáktól, amelyek ellenjavallottak neki (helyettük kapjon könnyített mozgásfeladatokat). Nagyobb az esélye, hogy kinövi a problémát a gyerek, ha több személy követi őt a nap 24 órájában, ha mindazok, akikkel kapcsolatban áll (a szakember vagy testnevelő, szülők, nagyszülők, pajtások, tanárok, nevelők stb.) figyelmeztetik, segítik, biztatják. A testnevelő kulcsszerepe pedig, hogy fenntartja a kapcsolatot a gyógytornásszal, az iskolaorvossal, így állandóan követhető a gyerek fejlődése.

BOGDÁN EMESE
a csíkszeredai Nagy
Imre Általános Iskola
testneveléstanára

Mit tehetünk megelőzésként az iskolában?

- A diákok önismeretének, önértékelésének kialakítása
- A helyes állás, ülés, járás, testtartás kialakítása (negatív példák szemléltetése és magyarázata)
- A problémás gyerekek kiszűrése, egyéni (könnyített mozgásfeladatokkal) történő foglalkoztatása és értékelése (osztályozása)
- Az eredmények követése, egészségügyi sarkok kialakítása (figyelemfelkeltés, egészséges testtudat kialakítása)
- Sportolásra való ösztönzés (rendszeres úszásoktatás)
- Szülőértekezleteken tartott ismeretterjesztés, figyelemfelkeltés
- Helyes életvitelre, sportolásra való ösztönzés – a szülőkön keresztül

Kollégium Iskola másképp János Zsigmond Uni

Más volt az iskola, az előcsarnok, a színek és másak voltak mi is néhány napra a hagyományos Kollégiumi Napok ideje alatt a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégiumban. Bátran mondhatjuk, hogy nagyon jó volt így is tanulni és együtt lenni. Kalandoztunk történelmi vizeken, tisztelegtünk Mátyás, az igazságos előtt, építettünk új világot fizikai kísérletekből, összemértük tudásunkat és kreativitásunkat nyelvekből, irodalomból, matematikából, bibliaismeretből, sportból. Hallgattuk egyetemi oktató előadását, figyeltünk az élet mikroszkópikus

i napok – o a kolozsvári tárius Kollégiumban

részleteire, az egészséges táplálkozás titkait kutattuk, eljátszottuk tőzsdeszakértők szerepét és megosztottuk etikai viszonyulásunkat különböző témákban. Még az esőfelhők sem szegték kedvünket a szurkolásban és a győzelemért való küzdelemben, amelyre visszahívtuk volt kollégisták csapatait is. Egymásra figyelve értékelhettük a másként-lét örömeit és lehetőségeit.

A szabadság, a színek, a pompa és meghatódottság érzéskavalkádjában, virágkoszorúk alatt tizenkettedi-keseinket ünnepi hangulatban nagykorúakká avattuk.

FOTÓK: TÓTH ORSOLYA, JÁNOS ZSIGMOND UNITÁRIUS KOLLÉGIUM

Kolozsvári magyar iskolákban végzett felmérést a Psiho Pro Edu Egyesület

Diszlexia középiskolás diákok körében

Nagyszabású diszlexiaszűrést indított a Psiho Pro Edu Egyesület a kolozsvári magyar tantervező líceumok és általános iskolák diákjai körében. A 2011/2012-es tanévben tíz tanintézményből összesen 1056 serdülőkorú vett részt a kutatásban, melynek célja a diszlexia tüneteit mutató gyermekek azonosítása volt az 5-8. osztályos serdülők körében.

Elsődleges cél a kiszűrés

A 2012/2013-as tanévben a felmérést a kolozsvári magyar tanintézmények felső tagozatára terjesztették ki. A vizsgálatban 8 tanintézményből összesen 1216 serdülőkorú diák vett részt. A felmérés elsődleges célja az olvasási-írási feladatokban diszlexia tüneteit mutató diákok kiszűrése volt. Azonosításuk és felmérésük azért fontos, mert a valószínűsíthető iskolai kudarc elkerülése érdekében az iskola és a tanárok csak ezekre az adatokra támaszkodva nyújthatnak számukra megfelelő támogatást, segítséget. A célok közé tartozott a vizsgálóeszköz és a szaktanárok véleménye közötti megfelelés arányának vizsgálata is, valamint az, hogy felhívják a líceumban tanító tanárok figyelmét a diszlexiás diákokra, alapinformációkat nyújtsanak a jelenleg okairól, tüneteiről és a lehetséges segítő eljárásokról.

Életkorhoz és tudástárhoz igazított próbasor

A vizsgálat elvégzéséhez olyan próbasort állítottak össze, amelynek segítségével kiszűrhetők a „diszlexiagyánús licisek”. A próbákat a tanulók életkorához és az ennek megfelelő átlagos tudástárhoz igazították. A felmérőlap három feladatból állt, minden feladat más-más részképességet mért. A próbákat a magyar nyelv és irodalom tanárok, valamint az iskolapszichológusok alkalmazták az osztályokban. Az első feladatban értelmetlen és értelmes szavak összesített halmazából kellett az értelmeseket kiválasztani. A feladat tízsoros volt, minden sor négy értelmetlen és egy értelmes szót tartalmazott. Ezzel a szókép és a betűsorrend gyors felismerését vizsgálták. A második feladat az olvasási szövegértést vizsgálta, a diákoknak el kellett olvasniuk egy szöveget, majd három, az olvasott szöveggel kapcsolatos kérdésre kellett válaszolniuk. A harmadik feladat egy megadott szöveg tollbamondásos leírása volt és két alfeladatból állt. Az egyik alfeladatban hosszabb szöveget, míg a második alfeladatban értelmetlen szavakat kellett leírni tollbamondás után. A próbasor végső jegyét a három feladat összege adta meg. Ugyanakkor az iskolákban tanító magyar szakos ta-

nárok minden egyes diákra vonatkozóan kitöltöttek egy kérdőívet, amely a diákok olvasási-írási teljesítményére vonatkozó kérdéseket tartalmazott. Az eredmények feldolgozása során a tanári kérdőívet, a próbasort és az év eleji felmérő eredményeit hasonlították össze, hogy feltérképezzék az ezek közti összefüggést.

Mit jelent a diszlexiabarát környezet?

- a diszlexiás diák bármikor a tanárokhoz vagy szakemberhez fordulhat problémáival és nem utasítják el (ilyen probléma lehet a tananyag megértése, a tanulási módszerekkel, az időbeosztással, a dolgozatokra való készüléssel kapcsolatos nehézségek, tesztek előtti szorongás stb.)
- a tanárok és – mintájukra – az osztálytársak elfogadják a diszlexiásokat anélkül, hogy kirekesztenék vagy megbélyegeznék őket
- a tanárok és osztálytársak természetesnek tekintik, hogy a diszlexiások más módszerekkel tudnak hatékonyan tanulni és másképpen tudják bemutatni a tudásukat (például nem írásban, hanem szóban, még ha esetleg ez több időt is vesz igénybe)

- biztosítsuk, hogy a diákok órák közben jól lássák és hallják a tanárt
- ingyenesen hozzáférhetnek nyomtatványokhoz, kivonatokhoz
- biztosítsuk a diákoknak a lehetőséget, hogy audiofelvételeket készítsenek az órák alatt (előzetes tanári beleegyezéssel és a visszaélés lehetőségének kizárásával!)
- tegyük lehetővé a diszlexiás tanulók számára, hogy társaikkal együtt dolgozhassanak (csoportban könnyebben kibontakoznak a képességeik)
- teremtsünk lehetőséget, hogy tanulásegítő eszközöket és forrásokat használjanak: fénymásolót, nyomtatót, diktafont, számológépet íráshoz és tanuláshoz (megfelelő szoftverekkel)

A **PsihoProEdu** szakképzett pszichológusok kolozsvári egyesülete. Szakemberei egyéni és csoportos konzultációval, pszichológiai vizsgálatokkal, tanácsadással, terápiával állnak a hozzájuk fordulóknak rendelkezésére. Segítenek „nehezen kezelhető”, magatartás- és teljesítményproblémákkal, beszédhibákkal, szorongással, szomatikus tünetekkel küszködő gyermekeknek és családjuknak, valamint az életútjukon megtorpanó, válságba jutott, szorongó, kapcsolati gonddal küzdő felnőtteknek.

Motiválatlanság, negatív attitűd

Az adatok statisztikai feldolgozása és elemzése alapján a következők állapíthatók meg:

- a kolozsvári 9–12.-es, magyar nyelvű osztályokban tanuló diákok 28%-a nagyon gyenge eredményt ért el a diszlexiafelmérő feladatokban

- a magyar szakos tanárok a felmért tanulók 10,84 százalékánál problémásnak ítélték a nyelvi információk feldolgozását. Feltételezhető, hogy ezek közt a gyerekek közt nagy arányban fordulnak elő diszlexiás diákok.

- a felmérőlap eredményei alapján minden osztályban az értelmes szó keresése ment a leggyengébben. 9–10.-ben jobban teljesítettek a fiatalok, míg 11–12.-ben jóval gyengébbek voltak az eredmények.

Nem betegség, hanem másság

A diszlexia neurológiai eredetű másság, nem pedig betegség. Nem lehet „kinőni” és intelligenciától független. Ugyanakkor kultúrafüggő, nyelvi kódolási nehézséget jelent és több oka is lehet. A diszlexia multifaktoriális, vagyis akár 4-5 tünet is fellelhető egyszerre. Eltérő információészlelést és -feldolgozást jelent, ezen kívül egyéni különbségek széles skáláját mutatja.

- a leggyengébb eredményeket minden szinten a 9. osztályosok érték el. Valószínűleg esetükben a leghangsúlyosabb a motiválatlanság és a negatív attitűd a felmérőkkel kapcsolatosan, ez pedig erősen befolyásolta az eredményeket.

- a szövegértés nagyjából egyforma szintű minden osztályban, kissé jobban teljesítenek a 9–10.-esek

- a tollbamondás eredményei minden osztályban megközelítőleg egyformák, de mindenhol csak nagyon kevesen érték el a legmagasabb pontszámot

- 9. osztálytól 12.-ig javasolt további vizsgálatoknak alávetni azokat a diákokat, akik mindhárom feladatban, de főleg szövegértésben és tollbamondásban 0-1 pont között teljesítettek és más, specifikusan diszlexiásokra jellemző sajátosságokat is mutatnak

- azok a diákok, akik a vizsgálat próbáin gyengén teljesítettek, az iskolai felmérésekben is kisebb jegyet kaptak

- a tanárok számára készült ötkérdéses kérdőív eredményei azt mutatják, hogy a szaktanárok megítélésében az 9–12. osztályosok több mint 10 százaléka küzd írás-olvasással kapcsolatos jelentős gondokkal.

- azok a diákok, akik a diszlexiaszűrő feladatban gyengén teljesítettek, a tanári megítélésben is gyenge eredménnyel szerepeltek

- eredményeink a kolozsvári magyar 9–12. osztályosokra érvényesek, és nem általánosíthatóak minden líceumba járó tanulóra. A felmérésből kiolvasható tendenciákat viszont érdemes figyelembe venniük és ellenőrizniük más iskolai populációkat tanulmányozó szakembereknek, tanároknak is.

- az eredmények azt tükrözik, hogy a magyar szakos tanárok helyesen észlelik, ítélik meg tanítványaik olvasás-írással kapcsolatos problémáit.

Pontos diagnózist csak a szakember állíthat fel

A kutatás eredményeit a PsihoProEdu Egyesület kiadvány formájában jelentette meg, amely hasznos információkkal szolgál a 9–12. osztályban tanító tanárok, valamint a középiskolás diákok számára, hiszen a kutatási eredmények mellett közérthetően foglalja össze a diszlexiával kapcsolatos meghatározásokat, okokat, gyakori tüneteket. Ezen kívül segítő ötleteket nyújt

A „gyenge tanuló” keresztje

Sajnos sok értelmes, kreatív diszlexiás diák már az általános iskolában alatt rengeteg iskolai kudarcral szembesül, és úgy kerül be a középiskolába, hogy a „gyenge tanuló” keresztjét viseli, alacsony az önértékelése, és iskolai motivációja meglehetősen negatív. Kevés közülük az azonosított, diagnosztizált diszlexiás, aki szakszerű segítséget kapott, vagy akit differenciált módszerekkel tanítottak 5–8. osztályban. A nagyvárosi iskolákban, ahol iskolapszichológusok és logopédusok segíthetnek, a diszlexiások előnyben részesülnek. A nagy létszámú osztályok és a magas oktatási követelmények viszont hátrányt jelentenek számukra. A vidéki iskolákban legtöbbször nincs ugyan szaksegítség, viszont kisebb az osztálylétszám és a tanárok könnyebben megvalósíthatják a differenciált, egyénre szabott tanítást, ha szükséges, a diákok pedig kipróbálhatják az „öndifferenciáló” módszereket. A tanárok részéről megnyilvánuló megértés, valamint diszlexiabarát oktatási stratégiák alkalmazása fontos ahhoz, hogy a diszlexiás diákok:

- személyiségfejlődése megfelelő lehessen,
- kibontakoztathassák képességeiket,
- leérettségizhessenek,
- különböző szakterületeken érvényesülhessenek.

„disz”-es diákok számára a tanulási stílusról, módszerekről, félévire, vizsgára való készülésről, a vizsgaszorongás leküzdéséről, vizsgatechnikákról.

A kiadvány tartalmaz egy önkitöltős diszlexiaazonosító kérdőívet is, azonban hangsúlyozandó, hogy *pontos diagnózist csakis az erre kompetens szakemberek állíthatnak fel.*

Hasznos tippeket szolgáltat a felső tagozaton tanító **tanároknak** a diszlexiás tanulók azonosítását illetően, valamint megismerteti a „diszlexiabarát” környezet sajátosságaival, bevezeti a megfelelő tanítási módszerek, tananyagszerkesztés, hasznos technológiai eszközök világába.

DÁNÉ GABRIELLA

Miért kell KIMENŐ? – Összművészeti Diákfesztivál Gyergyóalfaluban

Képpé, szóvá, mozdulattá formálni, ami fontos

Négy évvel ezelőtt, amikor fesztivál-szervezésre adtuk a fejünket, csak a Költészet Napját akartuk méltóképpen és a gyergyóalfalvi diákok számára is iz-

foglalkozni, miért érdemes együttgondolkodni, együttünnepelni másokkal. Annyira lelkesen fogadták az akkor még Faludy György Irodalmi Fesztivál néven indított rendezvényt, hogy magától értetődő lett a folytatás és az, hogy országhatároktól függetlenül bárki számára nyitottá tegyük. Kézenfekvő volt az a gondolat is, hogy ha már a fesztivál miatt irodalmárok, képzőművészek, zenészek, színészek, rendezők érkeznek Alfaluba, meg kell oldanunk, hogy ezekkel az emberekkel személyes viszonyba kerülhessenek azok a gyerekek, akik tanulni szeretnének tőlük.

Kritika, dicséret, elmarasztalás a kamaszoktól

Tavaly már KIMENŐ Összművészeti Diákfesztivál néven rendeztük meg a Költészet Napja köré szerveződő eseményt, amelynek keretében öt alkotói műhely is indult.

Idén közel kétszázötven diák jelentkezett a pályázatainkra, közülük választottuk ki azt a negyvenhat tehetséges fiataalt, aki április 10–13-a között elismert szakemberek irányításával dolgozhatott a Kimenő műhelyeiben Gyergyóalfaluban. László Noémi költő, az Erdélyi Magyar Írók Ligájának elnöke vezette az irodalomműhelyt, Ferencz Zoltán grafikus oktatott a grafikaműhelyben. Most két színház-műhelyt is indítottunk: egyiket Dézsi Szilárd rendező, a másikat Szilágyi

Társszervezők és főtámogatók

Hargita Megye Tanácsa, Gyergyószárhegyi Kulturális és Művészeti Központ, Gyergyóalfalu Önkormányzata, Sövény Elek Technológiai Líceum, Petőfi Sándor Művelődési Ház. Partnereink: Magyar Írószövetség, Erdélyi Magyar Írók Ligája, Orpheusz Kiadó (Budapest), Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet, Hargita Megye Tanfelügyelősége, Figura Stúdió Színház (Gyergyószentmiklós), Metamorf Színház (Budapest); Médiapartnereink: Gyergyói Hírlap, Magyar Közoktatás, Paraván portál, Multimédia Stúdió, Alfalu tv, Cimborá folyóirat. Támogatók: többek közt a Communitas Alapítvány, Romániai Magyar Demokrata Szövetség, Bethlen Gábor Alap.

• Fotók: KIMENŐ

- **Pinokkió.** A budapesti Metamorf Színház előadása

galmasan megünnepelni. Létrehoztuk az Antropocentrum Egyesületet, és meghívtuk a barátainkat, hogy meséljenek a gyerekeknek arról, miért érdemes irodalommal és művészetekkel

Tamás színművész vezette. A *Gyergyói Hírlap* munkatársai, Balázs Katalin és Pethő Melánia újságírók vezették a sajtóműhelyt, amely biztosította a fesztivál napilapjának, a *Fesztikének* a megjelenését. Újítás volt a filozófiaműhely létrehozása. A kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem filozófia tanszékének munkatársai, Szigeti Attila és Ungvári Zrínyi Imre oktatta a műhelybe bejutott kilenc középiszkolást.

Szervezőként úgy érzem, nem arról érdemes írnom, hogy mennyire volt sikeres a színházi előadásokból, író-olvasó találkozók, koncertekből, vetélkedőkből, bűvész-showból összeállított fesztiválprogram, hanem arról, hogy a nyolcvan százalékban 5-12. osztályos diákokból álló szervezőcsapat milyen fegyelemmel és odaadással dolgozott ezért a rendezvényért. Hogy elismert alkotók örömmel és barátságából időt szántak arra, hogy tehetséges gyerekekkel, reményeink szerint jövőbeli pályatársakkal dolgozzanak. Hogy több mint hetven

„Mindannyiunkat egy dolog érdekel: a művészet”

A Kimenőn rájöttem, hogy mindannyiunkat egy dolog érdekel: a művészet. Az embernek művészközegben nem lehet kisebbségi komplexusa, a Kimenőn mindenki bátran felvállalhatta, hogy ki is Ő igazából. Hogy Ő más, mint a többiek, mégsem gúnyolja ki senki, nem zárja ki a közösségből, mint az iskolában. Bátran öltözhet „vadul”, nem nézik le, elfogadják olyanak, amilyenek, míg az iskolában nem mindenki meri felvállalni. (Szakáli Zsolt – 9. osztály, Plugar Sándor Művészeti Líceum, Sepsiszentgyörgy)

Többféleképpen kötődöm a Kimenőhöz: szervező vagyok, de igyekeztem minél több programban is részt venni, mert hasznosnak találom. A nyitónapon a mi csapatunk lépett fel *A makrancos hölgy* című előadással. Ebben én játszottam a címszerepet. Részt vettem a kettes színház-műhelyben. Ha a színház nem vakítana el, mentem volna a filozófia műhelybe is, sőt az irodalomba is.

(Birtalan Andrea – 10. osztály, Sövény Elek Technológiai Líceum, Gyergyóalfalu)

- **A győztes csapat.**
Irodalmi
feladványok
megfejtésén
gondolkodnak a
diákok

diák került reflektorfénybe a Kimenő színpadán: naponta bemutatkozott egy-egy diákszínjátszó csapat, a Bejelölés néven meghirdetett programunkban tizennégy tehetséges fiatal olvasta fel a műveit, öt háromfős csapat versenyzett az irodalmi vetélkedőnkön. Hogy két írószervezet elnöke és több szerkesztő ült egy asztalnál és

A kíváncsiak, akik visszavágnak
Sokat lehet tanulni egy ilyen rendezvény megszervezése kapcsán. És sok mindennek lehet örülni is. Hogy évről-évre többen állnak mellénk. Egyre többen válnak partnereinkké, segítőinkké, támogatóinkká. Egyre többen bíznak bennünk és drukkolnak nekünk. Hogy legtöbben visszajönnek és visszavágnak

- **A makrancos hölgy.**
A gyergyóalfalvi
Színkép
diákszínjátszó
csapat előadása

a pályázatunkra beérkezett munkákat értékelte. Hogy a hozzánk látogató alkotók szakmai és személyes kérdésekre is válaszoltak, hogy kézről-kézre jártak a hangszerek, körbeadódott a mikrofon, zúgott a taps. Hogy diákok könyveknek és szaklapoknak örültek. Hogy van olyan baráti társaság, akik könyvkuckót hoztak létre, és így közös maradt az Orpheusz Kiadó jóvoltából kiosztott könyvkupac. Hogy egymás verseit kézzel másolták be titkos naplókba. Hogy a kamaszok kritikát, dicséretet, elismerést és elmarasztalást egyaránt szemtől szemben fogalmaztak meg azzal a pimasz őszinteséggel és irigyelelnivaló naivitással, amely ma már szinte csak ennek a korosztálynak a sajátja.

„Mi ülünk ott az akadémián egy hermetikusan zárt burokból, előadásokat tartunk hallgató embereknek, itt meg olyan kérdéseket tesznek fel, amelyek az életből erednek, nem a szakirodalomból” – fogalmazott az egyik műhelyvezető. A Kimenőre ugyanis olyan diákok jönnek, akik fontosnak érzik, hogy megfogalmazzanak valamit a világukból, képpé, szóvá, mozdulattá formálják azt, ami épp fontos. Itt ezért nem giccses virágot rajzolni vagy verset írni a szeretésről. Sokféle ember jön ide nagyon különböző közegekből. Van, aki a család büszkesége, féltve mutatják meg a rajzait, másról otthon nem is sejtik, hogy verset ír. Van, akit a szülei hoznak el, míg másvalakit a gyermekvédelem munkatársai kísérnek. Sokféle

Az irodalmi műhelyben született írásokból:

Emberiség

Az ember néha túlértékeli magát, holott szabályaink igencsak hasonlóak a primitívnek tartott állatokéhoz. Ott is az erősebb diktál, a gyengébb engedelmeskedik. Mint a farkát, az embereket is vezeti valaki. Kapcsolataink: mintha mindenki több száz szál indulna ki és kapcsolódna valakihez, akiből ugyanúgy szálak indulnak, és így tovább. Ez a szál nem feltétlenül szeretet: harag, gyűlölet, emlék vagy bármilyen érzelmek, ami összeköti. Talán jobb is, hogy mindenki nem szeret mindenkit: mindennap rengetegen halnak meg és ha mindenki mindenkit szeretne, gyász lenne az élet. Mindenkiből indulnak szálak: talán ebben különbözünk az állatoktól.

Ilyés Nóra, 10. osztályos

Örök elcsépeltség

Azt hiszem, Ámor néha részeg. De hiába is magyaráznám az illetőnek, hogy ez az alacsony repülő alak nem mindig céloz egyenesen, nem engedne a magából. Nincs igazam, hajtogatja, ez valódi szerelem: ő lángol, forr benne valami, ő Delhusa Gjon-dalokat énekelne, hideg esőben ázva. Hozzáteszem: az illető elméjének épségét vizsgálták már. Hiába vártam, semmit sem találtak. Legutóbb kiscicákat festett, kékre, hogy a ragadozók észre ne vegyék őket a fán. Most plátói módon szereti Sárát – ahogyan ő hívja –, pedig itt viszonzásra holtbiztos nem talál. Amikor megelégedi, tüzre veti Sárát, de szó szerint: hadd lángoljon ő is. Zokogva nézi, hogyan emészti fel a hó. Van, ami nem mehet tovább: barátom, az illető, egy asztalra volt szerelmes.

Gáll Eszter, 10. osztályos

tapasztalat és sokféle igény hajtja ide a fiatalokat. Ez nem tömegrendezvény, nem többbezen, csak alig kétszázan jönnek naponta, de ők mind határozott céllal érkeznek, ők mind kíváncsiak valamire: magukra, másokra – megkockáztatom, hogy egymásra is.

BONCZIDAI ÉVA

Beszélgetés Antal Évával, a csíkbánkfalvi Márton Ferenc Általános Iskola románitanárával

„A gyerek mindig azt adja, amit kap”

– *Miért döntött úgy, hogy tanár lesz, mióta gondolja úgy, hogy ez a megfelelő szakma, hivatás?*

– Azon szerencsés emberek közé tartozom, akik igazi pedagógusmentorokkal büszkélkedhetnek. Habár gyermekkoromban az országban a kommunizmus szelleme hatott át mindent, szűk családi körünkben már akkor a demokratikus elvek voltak a meghatározóak, szüleim soha nem igazgattak, csak irányt mutattak hivatásom kialakítása érdekében. Középiskolában fölnéztem a tanáraimra, igazi példaképnek tar-

imádtam, most román tanárként dolgozom a csíkbánkfalvi iskolában.

– *Milyen pedagógusnak látja önmagát, hogyan közelít a gyermekek felé? Mi a célja: hogy megszerettesse a román nyelvet a diákokkal, vagy inkább minél nagyobb anyagmennyiséget megtanítson nekik a négy év alatt?*

– Az az elvem – mind szakmai, mind személyes területen –, hogy soha ne tedd azt a gyermekekkel, amit te nem szerettél, ha gyerekként tettek veled. Soha nem szerettem a diktatórikus, rögeszmés, „hermetikusan zárt” egyéniségeket, főként pedagógusokat. Szeretem azt hinni, hogy liberális szellemű, „barátpedagógus” vagyok, aki nem kizárólag tanít, hanem a tanulás köré vonzza a gyermekeket. Úgy gondolom, hogy a diáknak elsősorban mint személyiséget kell engem elfogadnia. Ember, nevelő, oktató, tanár – a fontossági sorrendet így állítanám fel. Habár jelentéstartalmuk hasonló, ezeknek a fogalmaknak nagyon különbözik az alkalmazási területük. Egy igazi pedagógus tudja, hogy nevelni nem ugyanaz, mint oktatni vagy tanítani. Az én véleményem az, hogy a mai társadalomban egyre inkább teret hódít a „mechanikus oktatás”, és háttérbe szorul a nevelés. Pedig megfelelő nevelés nélkül az oktatás, tanítás lehetetlen. Mint pedagógus, megpróbálok elsősorban nevelni, rávezetni a diákokat a szelektív, tudatos tanulás fontosságára. Román nyelvet tanítok magyar gyerekeknek vidéken, ami nem hálás feladat. A legnagyobb hátrány, hogy a gyerekek többsége már otthonról előítéletekkel érkezik a román nyelvvel kapcsolatban. A politika túlságosan betört az iskolába, a román–magyar etnikai nézeteltérések gyökeret vertek a családokban, és ez közvetlen módon az iskolára is kivetődik. A gyerekek nem hallanak az utcán román szót, otthon csak magyar nyelvű adást néznek, viszont az elvárások szerint vizsgán ugyanúgy kell teljesíteniük, mint román anyanyelvű

társaiknak. Az iskolában a román nyelvet magyar nemzetiségű gyerekek számára írt program szerint tanítjuk, de a vizsgákon csak román nemzetiségű gyerekek léteznek. Ez a társadalmi

„A román–magyar etnikai nézeteltérések gyökeret vertek a családokban, és ez közvetlen módon az iskolára is kivetődik. A gyerekek nem hallanak az utcán román szót, otthon csak magyar nyelvű adást néznek, viszont az elvárások szerint vizsgán ugyanúgy kell teljesíteniük.”

egyensúlytalanság pedig egyre több hiányosságot eredményez, a gyerek képtelen megfelelni a követelményeknek, és habár a nyelvek tanítása esetében a kommunikáció a legfontosabb szempont, a magyar gyerek legtöbb esetben még 12 év románitanulás után is képtelen kommunikálni. És feltesszük a kérdést, hogy hol a hiba? Szerintem nem a tananyag mennyiségével van baj, hanem a jelenlegi keret-terv teszi nehezzé a tanítást.

– *Sokan panaszkodnak arra, hogy a gyermekek manapság egyre kevesebbet olvasnak, elfordulnak az irodalomtól – hogyan próbál ezen változtatni, mit kell tennie egy románitanárnak, hogy közel hozza, megszerettesse a diákokkal az irodalmat, az olvasást?*

– Igen, ez valóban igaz, a mai gyerekek többsége egyre kevesebbet olvas, főleg ha a szülő nem ösztönzi erre. Ebben a cybervilágban, amelyben élünk, ahol a számítógép és a média egyre inkább teret hódít, a gyerekek úgy gondolják, hogy az olvasás unalmas feladat, főleg ha az olvasott témáról már filmet is készítettek, sokkal

• A SZERZŐ FELVÉTELE

• **Antal Éva:** „Ember, nevelő, oktató, tanár – a fontossági sorrendet így állítanám fel.”

tottam és tartom most is őket. Annyira meghatározták életemet, és olyannyira befolyásolták az életfelfogásomat, hogy már akkor rádöbbsentem arra, hogy nekem a pedagógusi szakma a legmegfelelőbb. Volt ebben a gondolatban egy kis hiúság is, hiszen én is szerettem volna, ha évek múlva magam is példaképpé válhatok a diákok számára. Román–angol szakot végeztem az egyetemen (középiskolában a románitanárnőm és az angoltanárom volt a példaképem, így nem véletlen a választás), és habár mindkét tantárgyat egyformán

érdekesebbek számukra a film által nyújtott vizuális és auditív effektusok. Ezért szegényes a diákok szóincse, ezért nem rendelkeznek képzelőerővel, ezért égnék ki a gyermekeink olyan hamar. Ők csak a konkrét, tálcán felkínált realitást érzékelik. Ebben a világban pedig növekszik a pejoratív szavak száma, amelyek elfojtják a szép, valós értékekkel és tartalommal rendelkező irodalmi nyelvet. Nehéz a gyereket olvasásra bírni, a kényszer ma már nem lehet módszer, a játékos utat kell választani, sokszor „cselhez” kell folyamodnia a pedagógusnak, hogy a gyerek rákapjon a csalíra. Én a fordított módszer mellett döntöttem, amelyet a gyerekek is elfogadtak: arra próbálom őket rávenni, hogy ne filmeket nézzenek, hanem ők készítsenek filmet az olvasottak alapján. Az olvasott szöveget „feldaraboljuk”, amelynek alapján a gyerekek diafilmet készítenek. A diafilmek alapján ismerhetik meg az olvasott szöveget, és büszkélkednek alkotásaikkal.

– Sokan azt is kifogásolják, hogy a tanterv nem eléggé gyermekközpontú, túl sokat követel a diákoktól. Hogyan vélekedik erről? Pedagógusként mekkora a szabadsága, illetve milyen módszereket alkalmaz, hogy eltérjen a tantervtől, ily módon inkább megszerettesse a gyermekkel a tantárgyat?

– Én is úgy gondolom, hogy a jelenlegi román tantervet nem jellemzi a gyermekközpontúság. Tankönyveink elavultak, a benne található szövegek nagy része nem megfelelő az egyes korosztályok számára, a nyelvi struktúra tele van archaizmusokkal, regionalizmusokkal, nem teszi vonzóvá az olvasást a gyerek számára. A pedagógus szabadsága korlátozott, főleg mivel vizsgatantárgyról van szó. A vizsgán a gyereknek meg kell felelnie a tantárgy követelményeinek,

amelyek elsajátítása az idő nagy részét igénybe veszi. Módszerek terén a modern módszerek nagy népszerűségnek örvendenek a diákok körében. A gyerekek imádják a játékos órákat, viszont a

„A vidéki diák, ha megfelelő környezetben nevelkedik és segítséget kap, ugyanúgy felszínre hozhatja tehetségét, és megfelelőképpen tudja azt értékesíteni, mint a városi. Ráadásul ismeri a szellemi és fizikai munka fogalmát, sőt, legtöbb esetben gyakorolja is azt. Tudatában van a fizikai munka nehézségének, ezért tudatosan tanul, mert van választási lehetősége.”

pedagógus számára ez jelentős pluszmunkát jelent. Mivel a legtöbb iskola nem rendelkezik az ehhez szükséges eszközökkel, ezért a pedagógusnak saját erőforrásból kell ezeket előteremtenie. Ez sokszor éjszakába nyúló ollózást, rajzolást, origamizást jelent.

– Vidéki iskolában tanítva mit tud tenni azért, hogy a gyermekek felzárkózhassanak 9. osztálytól a városi középiskolák követelményeihez, hogy ne érezzék úgy, lemaradtak a társaikhoz képest?

– Szerintem tévhit, hogy különbség van a városi és vidéki gyermekek között. A vidéki diák, ha megfelelő környezetben nevelkedik és segítséget kap, ugyanúgy felszínre hozhatja tehetségét, és megfelelőképpen tudja azt értékesíteni, mint a városi. Ráadásul ismeri a szellemi és fizikai munka fogalmát, sőt, legtöbb esetben gyakorolja is azt. Tudatában van a fizikai munka nehézségének, ezért tudatosan tanul, mert van választási lehetősége. Ezek a gyerekek már fiatalon tisztában vannak azzal, hogy nem mindegy, hogyan keresik meg a kenyerüket. A mi iskolánk, habár vidéki iskola, modern épületben működik, ahol minden kényelem biztosított a diákok számára, ugyanazokkal az eszközökkel, felszerelésekkel rendelkezünk, akár a városi gyerekek

(külön kabinetrendszer, informatikabor, internethozzáférés, tornaterem). Az eddigi tapasztalatok szerint a városi iskolákba jutott diákjainknak nem okozott problémát a beilleszkedés, mindig bizonyítottak, és büszkéek lehetünk rájuk. Ne felejtsük el, hogy vidéken is születtek nagy tehetségek, hírességek. És ha a diák tanulni akar – legyen városi vagy vidéki – túllép a határokon, legyőz minden akadályt és bizonyít.

– *Fiatal, kezdő tanárként nehéz kivívni a gyermekek tiszteletét, esetleg nehéz volt beilleszkedni a tanári közösségbe? Mit tehet egy fiatal pedagógus, hogy minél hatékonyabban leküzdjön ezeket a nehézségeket?*

– A gyerek mindig azt adja, amit kap. Ha tisztelettel fordulsz feléje, tisztelettel viszonzozza azt. Ha elzárkózik tőle, ő is falat épít maga körül. Ha megsérted önértetét, támad, ha nevelsz, ő is nevet. Lehetsz fiatal vagy idős, megfelelő hozzáállással eltűnik a korkülönbség, a felnőttből is lehet gyerek, illetve a gyerekek is tud felnőtteként viselkedni. Tanári közösségünk kis létszámú csapat, amely igazi családdá nőtte ki magát. Mindenki tudatosan végzi a munkáját, közösen keressük a megoldást a problémákra, tiszteljük egymás munkáját, elismerjük egymás sikereit, és együtt örülünk azoknak, hiszen tudjuk, hogy mindezek iskolánk javát szolgálják. Nehézségek mindig adódnak, de pozitív hozzáállással, közös erővel bármilyen akadályt le lehet győzni. Olyan kiforrott, összetartó munkaközösségben, mint a mi iskolánkban, ez nem jelent gondot.

– *Melyik volt eddig a legmeghatóbb, legemlékezetesebb, legviccesebb élménye a tanítással kapcsolatban?*

– Egy pedagógusnak minden nap kihívás, mindig történik valami új, váratlan, hiszen a gyermek rejtély, aki bármikor meglepetést tud okozni. A legmeghatóbb pillanatok számomra azok, amikor volt diákjaim nosztalgizva jönnek hozzám és elismerik, hogy az általam átadott ismereteket kamatoztatják, és ezek hasznukra váltak. Ez az egyszerűen kimondott „köszönöm” a legfontosabb számomra.

A csíkdelnén született **Antal Éva** a csíkszeredai Sapientia – Erdélyi Magyar Tudományegyetem román–angol szakán végzett. Néhány évig helyettesítő tanárként dolgozott, 2003 óta pedig a csíkbánkfalvi Márton Ferenc Általános Iskola 5–8. osztályos diákjait oktatja román nyelv és irodalomra.

KÖRÖSSY ANDREA

Az előkészítő osztály nem madárijesztő – részleges összegzés

Több mint huszonöt év szakmai tapasztalat ellenére nyugtalan érzésekkel indultam a tanévnyitóra. „Ebben az évben előkészítő osztályt fogok

léggömböket lengetve, vidám arccal, csillogó szemekkel távoztak, s mintha a szülők is felengedtek volna a kényszeres szorongásból.

• Gyümölcs- és zöldségsalátát is készítettek a kisdíákok

vezetni. Mi vár rám?” – morfondíroztam magamban. Ekkor már túl voltam a szakmai továbbképzés egy részén, tisztában voltam a tanterv elvárásaival, de azt is tudtam, hogy a tantervek mindig tartalmaznak olyan feladatokat, amelyek objektív okok miatt megvalósíthatatlanok. Aztán zavart az is, hogy országszerte általános hisztéria előzte meg ennek az új oktatási formának a bevezetését. A vakáció idején több szülő aggódva keresett fel, a legtöbben „a gyermekkor megrontójának” vélték az előkészítőt. Úgyhogy kissé nyugtalanul érkeztem az iskola udvarára, s ezt a szorongást láttam a legtöbb szülő arcán is. A gyerekek kissé felszabadultabbnak tündek, a vártnál könnyebben engedték el szüleik kezét, amikor a névsort olvasva megalkottuk az osztályt. Aztán a nap végére elszállt a félelem, színes

Nem vágnak vissza az óvodába

Bár aggódtam és tudtam, hogy sok nehézséggel kell megküzdennem, kezdetektől fogva jónak tartottam ennek az osztálynak a beindítását. Ez már a félév végén, az embert próbáló három hónap után beigazolódott, de így év vége felé most már meggyőződése, hogy minden, amit ebben a tanévben nap mint nap dolgoztunk-dolgozunk, a gyerekek javát szolgálja. A mindennapi szervezett tevékenységekkel hatékonyabbá tehető a tanító alapozó munkája, megelőzhető a korai tanulási kudarcok kialakulása és nagyobb teret kap a gyerekek képességeiben mutatkozó különbségek kezelése.

Különleges szerencsének tartom, hogy a gyerekek nem negatívumként élték meg azt, hogy óvoda helyett iskolába mentek. Szeretnek iskolába

jönni, nem vágyakoznak vissza az óvodába. Volt eset, amikor ezekkel a szavakkal lépett be egy kislány a terembe: „Tanító néni, tessék nézni, lázas vagyok – és tartotta a homlokát, hogy megtapintsam –, mégis eljöttem az iskolába, mert én nagyon szeretem itt.” A szülők részéről is pozitív a visszajelzés: örömmel újságolják, hogy a gyerekek nap mint nap új versikével, énekkel, ismerettel örvendeztetik meg az otthoniakat. A novemberi egyhetes vakáció után többen elégedetten mesélték, hogy amikor elutaztak rokonlátogatába, vagy ha vendégségben voltak valahol, a gyerekek lenyűgözték az ismerősöket a versekkel, énekkel, „dőlt belőle a mondóka” – mondta egyik szülő. Azt is sokan észrevették, hogy javult a gyermek beszédkészlete: tisztábban, érthetőbben beszél, helyesebb mondatokat alkot, a verset próbálja szavalni is, nemcsak a gyors elmondásra törekszik.

Az előkészítő osztály tehát segíti az óvoda-iskolai átmenet gördülékenyebbé tételét, hisz a kisiskolásjelöltek ugyanabban a környezetben szoknak hozzá fokozatosan, játékosan az iskolás élethez, munkához, ugyanakkor egyéni képességeiket figyelembe véve fejlődhetnek. Nem írni-olvasni kell megtanítanom a gyereket az előkészítőben, hanem azon kompetenciák kialakítása a célom, amelyek révén iskolai életre válik a gyermek.

Játékos gyakorlással a kudarcok ellen

Az előkészítő segíti a közösség megszervezését: nekem is meg kell ismernem őket, ők is engem, hogy amire az első osztályban az írásra és az olvasásra kerülne a sor, már ne ezzel töltsük az időt. Ha pedig jobban megismerhetem őket, tudom, hogy kitől mit várhatok el, könnyebben is tudom segíteni őket. Szerencsésnek mondhatom magam, mivel a szülőközösség összefogásának köszönhetően nemcsak jól felszerelt, barátságos, más iskolákhoz képest kényelmes tanterem áll a gyerekek rendelkezésére, hanem számíthatok arra is, hogy az

• A SZERZŐ FELVÉTELEI

iskolában elkezdett fejlesztő munkát legtöbb esetben otthon is folytatják. Erre azért van szükség, mert a gyerekek különböző adottságokkal, képességekkel rendelkeznek, amelyek nem egyformán fejlettek és nem is egyformán fejlődnek. Van, akinél a fejlődés gyors, másoknál viszont lassú. Ám a következetes, szülői segítségével folytatott játékos gyakorlás csökkenti az iskolai kudarc kialakulásának lehetőségét. Természetesen nem lesz minden gyerekből kiemelkedő teljesítményű diák, hisz a kiemelkedő teljesítményt sokféle tényező befolyásolja. Céлом, hogy mindenkiből kihozzak annyit, amennyire képes, vagyis mindenki képességeinek megfelelően teljesítsen. Minden napot egy nagy beszélgetéssel, úgynevezett reggeli találkozóval indítunk, ahol megbeszéljük mindazt, ami előző napon történt, utána integrált tevékenységeket tartunk, majd a nap végén összegzünk.

Az előkészítő osztályba érkező gyerekek számára készített tanterv az óvodában tanultakra épít. Három alappillére van, és pedig a játékoság, a témakörösítés és az interdiszciplinaritás. Vannak ismétlődő fogalmak, így lehetővé válik a lemaradások pótlása. A program csak keretet ad, hogy hová kell eljussanak a gyerekek az év végéig, a megvalósítás pedig a pedagógusra van bízva. És bizony nem mindig könnyű a szelekálás, az ismeretek integrálása.

Gyümölcssaláta, óriáslabda és társaik

A tapasztalati tanulás azért is javasolt ebben az életkorban, mert a hét éven aluli gyermek a műveletek előtti szakaszban van, mely szakasznak jellemzője a kísérletezés, konkrét tárgyakal végzett cselekedtetés, szemléletes gondolkodás. Ezért az Ősz témakörben többször végeztünk tanulmányi sétát, kirándulást, az iskola konyhájában gyümölcssalátát, zöldségsalátát készítettünk. De környezetvédőknek sem voltunk rosszak, 272 kg elromlott elektromos eszközt gyűjtöttünk. A volt osztályommal, az 5. A-val és Barna Krisztián tornatanár segítségével hulladékpapírból óriáslabdát is gyúrtak a gyerekek. Ezek a gyakorlati tevékenységek a legkedveltebbek a gyerekek körében „Ez volt a legjobb nap” – mondták egy-egy ilyen „munkás nap” után. Természetesen a szülők

odaadó segítsége nélkül nem valósíthattuk volna meg ezeket a gyakorlati tevékenységeket.

Még ha 35 percesek is a tanórák, a gyerekek hamarabb elfáradnak, így elengedhetetlen a változatos, lazító játé-

elhozta a kedvenc játékát és közösen játszottak, majd a szülőkkel folytatott ügyességi játékok következtek. Volt itt szembekötődsdi, madáretetés, egérvadászat, kincsvadászat, cénáról lefogó finom csokiskifli-evés. Játék közben

• A szülőkkel együtt vettek részt ügyességi játékokon a gyerekek

kok beiktatása a programba. Amit hiányolnak a gyerekek, az a nagyobb mozgástér és a szabad játék. Amit pedig én hiányolok, az egy második személy, egy dadus segítsége. Nem a tanórák vezetésében érzem a segítség hiányát, hanem a gyerekek ellátásában: egyedül nem tudnak cipőfűzőt kötni, pedig tornaórára cipőt kell cserélni, nem tudják felvenni, ki- és begombolni a kabátot és a nadrágot stb., stb. Eltelik a szünet, mire mindenkit sorban elrendezek, s mindezt a játékeidőjükből rabolom el. A tanításra kiszabott idő után játékidő következik, de legtöbbször nem a játékokkal játszunk, hanem a számokkal, a betűkkel, a hangokkal. Ezeket a játékokat is valamilyen céllal végezzük: figyelem, memória és különböző készségek fejlesztése végett. Mivel a 22 gyermek megtölti a termet, ha az időjárás megengedi, kimegyünk játszani az iskola udvarára vagy a tornaterembe, ahol több a hely. De hogy a szabad játéktól se fosszam meg a gyerekeket, december 7-én játékdélutánat szerveztem. A délután első felében minden gyerek

megérkezett Télapó is, aki finom édességekkel megrakott zsákját percek alatt kiürítette és nagy örömet szerzett a gyerekeknek. Az édességeken kívül a baptista egyház jóvoltából két játékszőnyeget is kaptunk. Ezután már kényelmesebben játszhatunk az építő- és a kirakójátékokkal. De a játékos kedvű szülők sem maradtak ajándék nélkül. Egy-egy saját készítésű Mikulást kaptak ajándékba a gyerekektől, akinek a zsebében egy „jóságscukorka” rejtőzött. Hasznosan, állandó szorgoskodással, általában kellemesen telnek tehát a napok a Katica osztályban. Nem állítom azt, hogy a napok zökkenőmentesek, de szerencsére eddig még mindig sikerült egyenesbe hozni a „zökkenőket”. Akinek kedve van, esetleg kétségei akadnak az előkészítő osztállyal kapcsolatban, látogasson el hozzánk, a Katica osztályba, szeretettel várjuk.

SZODORAI MELINDA

Szemléltetés és matematikatanítás

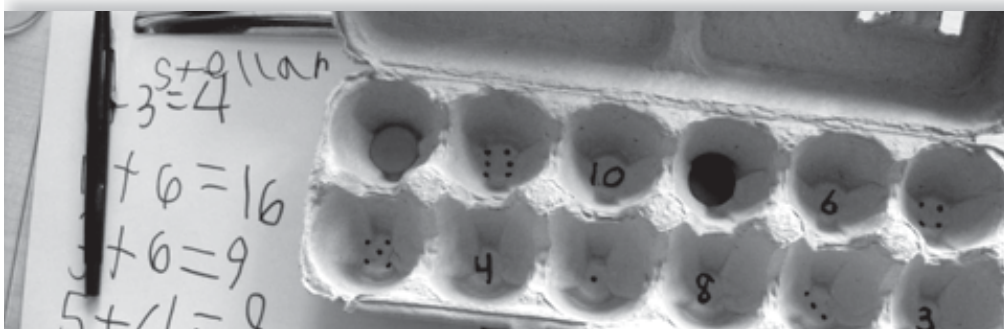
Szemléletesség és matematika. E két fogalom látszólag ellentéte egymásnak, holott a szemléletesség teszi teljessé a matematika oktatását. A matematika tanulása nagyon gyakran nehézségekbe ütközik az életidegen, elvont megközelítés miatt. Hogyan lehetne ezen változtatni? Hogyan lehetne a matematikát a gyerekekkel megszerettetni?

kérdezzünk mi! Így ösztönözhetjük és visszajelzést kaphatunk. Válaszaink pontosak és átfogóak legyenek, szolgáljanak kiindulópontjául a további megfigyeléseknek. Törekedni kell arra, hogy a szemléltetés „vizuális, érzékszervi tengerében” a diák ne tévedjen el, minden percben tudja, mit miért csinálunk. Emeljük ki a lényegét és vezessük őket mintegy fo-

Különösen nagy szeretetnek örvend a közkedvelt számítógép-laptop használat. Matematikaórán több alkalommal is használtam a laptopot, munkalapok, szöveges feladatok megoldásához. Sokkal könnyebben végezték el a feladatokat interaktív módon. Voltak olyan feladatok és gyakorlatok, melyeknél, ha jól válaszolt a gyerek, megjelent egy közkedvelt mesefigura és megdicsérte őket. Nagyon örültek a pozitív, azonnali visszajelzésnek. Megtörtént, hogy a kijelölt gyakorlatot vagy feladatot nem sikerült helyesen megoldani, ekkor a mesefigura arra kérte őket, hogy próbálják újra, s ha akkor sem sikerült, figyelmeztették, hogy figyeljen jobban oda. A diákokat arra ösztönözte az azonnali pozitív vagy negatív visszajelzés, hogy igyekezzenek helyesen elvégezni a feladatokat. Örömmel kezelték a számítógépet, technikai akadály nélkül, hiszen a számítógép használata immár beépült a mindennapi életükbe. A szöveges feladatok megoldásánál különösen nagy sikert aratott, ismert, kedvenc állatfigurák, mesefigurák jelentek meg a feladatban. Azt tapasztaltam, hogy ezzel a módszerrel könnyebben végzik el a még nehezebb gyakorlatokat, feladatokat is. Állandó visszajelzést kapnak a számítógépen keresztül, ami még inkább ösztönzi őket, hogy helyesen dolgozzanak. Az összeadás és kivonás műveletének elsajátításánál sokszor használtam a számítógépet mint eszközt. Nagyon tetszett a gyerekeknek a kivonás műveleténél, amikor a békák a tóparton üldögéltek, s ha az „egeret” megmozdítottuk, egy béka a tóba ugrott, a diákoknak pedig meg kellett számolniuk, hány béka maradt a tóparton, ha jól választak, az eredményt beírták a megfelelő helyre, a békák megköszönték, ha rossz választ adtak, a békák hangos kuruttyolásba kezdtek.

Ezt a módszert nagyobb osztályoknak is lehet alkalmazni, kipróbáltam történelem- és földrajztesztekkel. A diák azonnali választ kapott arról, miként dolgozott, ugyanis a teszt megoldása után láthatta, hogy hány pontot ért el a megadott maximális pontszámból.

KOCSIS ILONA MELINDA
a Sarmasági 1-es
Technológiai Líceum
matematikatanára

- „A szemléletesség által a nehéz fogalmak könnyebben érthetővé, az eljárások egyszerűbbé, a feladatok »kellemesebbé« válnak.”

Szemléltetés és az érdeklődés felkeltése

Érdekesség, izgalmassá kell tenni az órát. A matematika adta lehetőségek közül ezt a célt szemléltetéssel lehetséges elérni vagy legalább megközelíteni. A szemléletesség azonban más lehetőségeket is tartogat a matematika számára. Általa a nehéz fogalmak könnyebben érthetővé, az eljárások egyszerűbbé, a feladatok „kellemesebbé” válnak. A módszer ne egyoldalúan gyermekszórakoztató, „felvidítő” foglalatosság legyen, késztesen gondolkodásra, rendszerezzen, maradjon később is hasznosítható nyoma. Értjük el figyelemben és érdeklődésben a diák támogatását, készítsük aktivitásra, hiszen ez a megértés egyik kulcsa. A szemléltetés során biztosítsunk megfelelő mennyiségű időt a szemléltetésre, vizsgálatra, a lényeg lejegyzésére, az ábrák lerajzolására, a következmények át gondolására és a felmerülő kérdésekre. Ez utóbbi érdeklődést fejezhet ki, jelezvén, hogy jó úton járunk, egyben irányít minket, felfedve a gyermekek érdeklődését, hozzáállását, ismereti szintjét, de azt is mutathatja, nem értik a szemléltetés lényegét, körülményeit, folyamatát, így saját hibáinkra hívja fel figyelmünket. Ha a diák kérdez, akkor az általunk kijelölt téma jár az eszében és nem másol járnak gondolatai. Ha nem kérdez,

nal mentén, melytől eltérhetnek, de oda bármikor visszatalálnak. Törekedjünk arra, hogy a diákokat minél többfajta inger érje: a képi hatásokat egészítsük ki hanggal, a tárgyak legyenek megfoghatók, forgathatók, esetleg szétszedhetők, így több információt adnak, hitelesebbek, teljesebbek és a tanulást is jobban segítik. Lehetséges, mert bármilyen elvontnak látszik a mai matematika, lehet szemléltetni és meg lehet, sőt meg kell találni a kapcsolatát mindennapi életünkkel. Lehetséges, mert a matematika nem elszeparált elméleti feladatok megoldására, hanem az élet során felmerülő konkrét, összetett problémák megfigyeltére használható. A szemléletesség pedig amellyel, hogy megkönnyíti ezt az eljárást, kapcsolatot teremt különböző tudományok között.

Számítógépes segítség

Ezenkívül a szemléltetés képes arra, hogy érzelmi kötődést alakítson ki a tantárgy és a tanuló között, és ez lehet a későbbi tudás mentális alapja. Saját tapasztalataim szerint a tanulók sokkal fogékonyabbak az újra, mint mi, felnőttek. Bármilyen tanórát érdekesebbé lehet tenni rajzokkal, képekkel, színes munkalapokkal, mindig örömmel fogadják s talán a még nehezebbnek tűnő feladatokat is könnyebben végzik így el.

A lányok

mértanórán leveleznek.
Titkos ábécét állítottak össze.
Vagy öt ábécé jön-megy a soron.
Azt boncolgatják: ki kibe szerelmes.

Főlöleges így, rejtjelezve
értekezni róla. Ha ránézel, és piros
a füle, akár a padlót is fölszedheted alóla:
észre sem veszi. Nem jár: repdes, száll,
suhan, mert épp beléd szerelmes.

Most aranyos vagy, helyes és cuki.
Jövő héten már nem tetszel neki. Rájön,
hogy lábad görbe, füled kajla. Nem tudja,
fejeden mi van, mert nem hasonlít hajra.

És komolyan, hogy képzeled,
hogy neki, hozzád, köze lehet?

Ez megdöbbenő. Gyorsan titkos
ábécét ír, hogy az egészet elújságolja
Kingának, Adélnak; és németórán
kiveséznek téged.

Nem tudok írni.

A ceruza, mintha ragasztót ivott volna,
a papírhoz tapad. A tollam fröcsköli
a tintát. Be kell fejezni még a sétatálca
regimentet, a varjakat, a tengeribeteg
sormintát.

A hangulat eléggé paprikás.
Van három figyelmeztetés, a negyediknél
anya biztos robban. Iszonyú lassan halad
a dolog. Már a hatodik lapot tépem ki
titokban.

Ha rájönnek, lesz nemulass, vagy rend
és fegyelem. Ők így nevezik azt, hogy
semmi kedvem; de szófogadó a gyerek,
és jól fejlődik, apró lépésekben.

A rendet ki nem állhatom.
A fegyelem fejét szívesen leharapnám.
Aztán, hogy észre ne vegyék, nyakába
húznám iskolába járó sapkám.

Rajta három ökölnyi bojt,
a fegyelemnek jó lesz.
Írjon helyettem leckét, hadd
tanulja meg: mi az a mőres.

• Illusztráció: FARKAS ILONA JANKA, 4. osztályos

• „Ha ránézel, és piros / a füle, akár a padlót is fölszedheted alóla: / észre sem veszi. Nem jár: repdes, száll, / suhan, mert épp beléd szerelmes.”

Mindig van valami

nagy feladat. Leszaladni az ezer métert,
fejben szorozni, átúszni a medencét
keresztben, víz alatt; vállalni a hibát,
főleg, ha nincs rá mentség.

Mindig van valami, amit nem értek,
kihagyok, elsietek, összetépek. Elég
megerőltető ezek után szépen, egyenes
háttal kacagni a képen, hogy lássák:

vidám vagyok és egészséges,
mint a makk. Mert a gyerekek
olyan boldogak.

LÁSZLÓ NOÉMI

Százezer beiratkozó az első két hétben

Több mint százezer diákot írtattak be országos szinten az előkészítő és első osztályokba a beiratkozási folyamat első két hetében. Az oktatási minisztérium tájékoztatása szerint április 12-éig 108 071 kisdíákot írtattak be szüleik iskolába a 2013/2014-es tanévre, ők a rendelkezésre álló helyek 66,6 százalékát töltik be. A szakértő adatai szerint 4.775 kérvény online érkezett, ezek közül 3691-et már érvényesítettek a kiválasztott iskolák titkárságai. A beiratkozás hétköznapi 8 és 20 óra között, szombaton 8 és 13 óra között zajlik, az első szakasz április 22-én jár le, 29-én függesztik ki az eredményeket. A beiratkozás második szakaszára május 8. és 14. között kerül sor.

Üres iskolapadok Hargita megyében

Egyetlen gyereket sem írtattak még be szüleik Hargita megyei iskolában a beiratkozási folyamat első két hetében. Waczel Ferenc tanfelügyelő szerint elsősorban olyan iskolákról van szó, ahol összevont osztályok működnek, és két-három gyerekre számítanak osztályonként, 12 gyerek tanulhat egy teremben. A megyében 40 összevont osztály alakul, az előkészítő osztályosok például a második és harmadikos diákokkal osztoznak. A tanfelügyelő arról is beszámolt, hogy azon gyerekek számára, akiket szüleik a közszéközpontban vagy egy másik, közeli településen szeretnének taníttatni, a tanfelügyelőség megpróbál iskolabuszokat biztosítani. Hargita megyében a beiratkozási folyamat első két hetében 2233 gyereket írtattak be előkészítőbe, a tanfelügyelőség 2900–3000 nulladik osztályosra számít.

Működésképtelen az iskolák egytizede

A romániai iskolák mintegy tíz százaléka, 600 tanintézet nem felel meg a minimális működési feltételeknek – derül ki a közoktatás minőségéért felelős ügynökség (ARACIP) összesítéséből. Gabriela Alina Paraschiva szakértő szerint az oktatók hozzáértése is kívánnivalót hagy maga után, sok tan-

intézetben nincs szakképzett, végleges katedrával rendelkező pedagógus. Hat pedagógus közül egy frissen végzett, az oktatók negyede pedig ingázik, aminek szintén negatív hatása van az oktatási folyamatra. A szakértő úgy vélte, az oktatási intézmények 2011-ben végrehajtott átszervezése nem vezetett az oktatás minőségének javulásához. A minőségi oktatás terén a vidéki iskolák 10 százalékkal teljesítenek alul a városiakhoz képest. Az ARACIP 2013-ban 8000 oktató számára szervez továbbképzéseket.

Országgyűlési adomány a nagyenyedi kollégiumnak

A magyar Országgyűlés számítás-technikai berendezéseket és 500 ezer forint értékű irodaszert adományozott a nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégiumnak, a szörványban élő magyar gyerekek oktatása terén végzett példaértékű munkájának támogatására. Az eszközöket Sárdi Péter külügyi igazgató, Pappné Farkas Klára, a Külügyi Igazgatóság Nemzeti Integrációs Irodájának főosztályvezető-helyettese és Szilágyi Zoltán, az Országgyűlés sajtófőnöke adta át Nagyenyeden. „Az adománnyal a parlament a 390 éves, erdélyi alma mater diákjainak segíteni kíván, hogy felkészültebben, képzetesebben lépjenek ki az életbe” – fogalmazott Sárdi Péter. Szőcs Ildikó, a kollégium igazgatója köszönő szavaiban megerősítette, hogy az iskola ma is azt a szellemiséget képviseli, amit az elmúlt évszázadokban.

333 éves a kézdivásárhelyi Nagy Mózes Gimnázium

333 éves fennállását ünnepli idén Kézdivásárhely legrégebbi iskolája, a Nagy Mózes Gimnázium. A jubileumot április elején egész napos rendezvénnyel ünnepelte a tanintézet. Bejan András igazgató elmondta, a 333-as szám jelzi, hogy az iskolai élet lehet egyszerre próbatétel, komolyság, egyszerű és megismételhetetlen, valamint rusztikus és mesei. „Az elmentétek rólunk szólnak, egy 333 éves hagyományra építünk” – hangsúlyozta, emlékeztetve, hogy a tanintézetből sok sikeres személyiség indult útnak,

és vált az erdélyi és a határon túli értelmiség aktív tagjává. Az ünnepség keretében jeles meghívottak, az iskola volt diákjai tartottak beszámolót életútjukról.

Minden magyar gyermek számít Hunyad megyében

Az RMDSZ a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségével (RMPSZ), a történelmi egyházakkal és a civil szervezetekkel karöltve szervezi meg a Minden magyar gyermek számít beiskolázási kampányt Hunyad megyében. A beiskolázási időszak lejártáig, április 22-éig a pedagógusok az RMDSZ képviselőivel együtt, személyesen keresik fel azokat a magyar családokat, ahol nagycsoportos vagy előkészítő osztályos gyerek van. Winkler Gyula megyei RMDSZ-elnök szerint mérsékelt optimizmusra ad okot, hogy a megyében az elmúlt nyolc évben csökkenő gyermeklétszám stabilizálódni látszik, a 2011-es és 2012-es beiskolázási adatok szerint 1100 maradt a magyar nyelven tanuló óvodások és diákok száma. A gyerekek mintegy fele a dévai Téglás Gábor Iskolaközpontban tanul, de Vajdahunyadon, Szászvárosban, Petrozsényban, Vulkánban és Lupényban is működnek magyar tagozatok. A magyar osztályokban szakképzett pedagógusok tanítanak, túlnyomó többségük végleges katedrával rendelkezik.

Csángókat tanító pedagógusoknak szerveztek képzést

A moldvai csángó falvakban élő és ott dolgozó pedagógusok részére szervezett egyhetes továbbképzést a Lakiteleki Népfőiskola. A képzésen 22 moldvai településről harminc tanító vett részt, közölte Márton Attila oktatási felelős. „Mindannyian elkötelezettek vagyunk a magyar nyelv tanítása iránt, iskolában és iskolán kívül, hogy óvjuk nyelvünket és kultúránkat, mert csak ez tarthat össze minket a következő ezer éven át” – fogalmazott Márton Attila, rámutatva, hogy a moldvai falvakban az oktatókon múlik a magyar nyelv elsajátítása, és ők tartják a kapcsolatot a hatóságokkal is.

P. M.